

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

"İkinci çörək"
bahalaşdı -
səbəb yenə
monopoliya?!

yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 14 mart 2025-ci il Cümə № 48 (8658) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bakıda mühüm toplantı

Martın 15-dək davam edəcək tədbirdə müxtəlif ölkələrin prezidentləri, dövlət və hökumət rəhbərləri iştirak edir

yazısı səh.7-də

Şəkidə icra hakimiyyətinin şöbə müdürü saxlanıldı

yazısı səh.3-də

Niderlanddan iki anti-Azərbaycan addım

yazısı səh.5-də

Sahil Babayevə yeni vəzifələr həvalə olundu

yazısı səh.3-də

Rusiyanın "yeni SSRI" planı

yazısı səh.8-də

Bakının dərinləşən Xəzər dərdi

yazısı səh.10-da

Paşinyanın Moskvanı bir qərarla aldatmaq cəhdi

yazısı səh.11-də

Ukrayna "Türkiyəsiz olmaz" deyir

yazısı səh.13-də

Hər günə 59 boşanma - günah niyə qadınlarda?

yazısı səh.14-də

Ermənistan və Türkiyə arasında sənəd imzalanacaq?

yazısı səh.9-da

Bu gün ilin ilk Ay tutulması olacaq

yazısı səh.2-də

Ramazan ayının 14-cü günü

İftar 19.01. İmsak 05.26-dək (Bakı)
14-cü günün duası: "İlahi, bu gün səhvlərimə görə mənə qəzəblənmə. Bu gün xəstəliyimə göz yum. Məni bəla və afətlərə hədəf etmə. İzzətinə and verirəm, ey müsəlmanlara izzət olan Allah!

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".
ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

NOVRUZDAN SONRA SÜLH SAZİŞİ, YOXSA SAVAŞ?

İrəvandan verilən mesajın anlamı budur ki, daha sülh sazişi üçün heç bir əngəl qalmayıb, amma...; **Prezident rəsmi İrəvanın havadarlarına sözünü dedi:** "Ermənistana təchiz olunan məhvəddici silahlar bizə qarşı yönəlir" yazısı səh.6-da

Prezidentdən ölkəmizi hədəf alanlara sərt tənqid

Qlobal Bakı Forumunun açılışında dövlət başçısı İlham Əliyevin Brüssel və digər mərkəzlərin ünvanına söylədiyi haqlı fikirlər Qərblə münasibətlərə necə təsir edəcək? - şərh yazısı səh.4-də

Abbas Araqçı

Bakıdan Tehrana qəfil zəng

yazısı səh.9-da

Fuad Nağıyev

Boynunda töhməti olan Turizm Agentliyinin 7 ili

yazısı səh.12-də

AYB-də pulla ev satmaq qalmaqalı

yazısı səh.3-də

Ali qonaqlar Prezidentin qəbulunda

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev martın 13-də Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri Jelka Tsviyanoğlu ilə görüşüb. Prezident həmin gün Bolqarıstanın xarici işlər naziri Georgi Georgievi, Albaniya Respublikasının Prezidenti Bayram Beqayı da qəbul edib. Qonaqlarla söhbət zamanı əməkdaşlığın perspektivləri və ikitərəfli gündəliyə dair məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşlərdə XII Qlobal Bakı Forumunun beynəlxalq gündəlikdə duran məsələlərin müzakirəsi baxımından əhəmiyyətinə toxunulub.

Firad Əliyev təltif edildi

Baş ədliyyə müşaviri Firad Əliyev təltif olunub. Məsələyə görə, 12 mart - Daxili Qoşunlar Günü münasibətilə daxili işlər nazirinin müavini, Daxili Qoşunlar Komandanı, general-leytenant

Şahin Məmmədov Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunları ilə Hərbi Prokurorluq arasında ictimai əlaqələrin təmin edilməsində və informasiya əməkdaşlığı fəaliyyətində fərqləndiyinə görə baş ədliyyə müşaviri Firad Əliyevi "Daxili Qoşunlar Fərmanı" ilə təltif edib.

Məlumat üçün qeyd edək ki, F.Əliyev 12 aprel 2005-ci il tarixdən prokurorluq orqanlarında qulluq keçir və xidməti vəzifələrini layiqincə yerinə yetirdiyinə görə dəfələrlə müxtəlif şəkildə təltif olunub, o cümlədən ona "ədliyyə müşaviri" və "baş ədliyyə müşaviri" rütbələri vaxtından əvvəl verilib.

Bu gün ilin ilk Ay tutulması olacaq

Mart ayının 14-də ilin ilk Ay tutulması baş verəcək. Bu barədə Şamaxı Astrofizika Rəsədxanası məlumat yayıb. Bildirilib ki, bu tutulma tam Ay tutulması olacaq. Bildirilib ki, tutulma hadisəsi Şimali və Cənubi Ameri-

rika, Avstraliyanın çox hissəsi, Avropanın qərbi, Asiyanın şərq hissəsi, Sakit və Atlantik okeanı, Arktika və Antarktida əhatə edəcək: "Bakı vaxtı ilə saat 07:57-də başlayacaq və 14:00-da bitəcək. Ümumilikdə tutulma 6 saat davam edəcək, tam tutulma isə saat 10:26-da başlayıb saat 11:31-də bitəcək. Tam tutulmanın maksimumu saat 10:58-də olacaq".

Qeyd edilib ki, gözlənilən tam Ay tutulması yerli vaxtla gündüz saatlarına uyğun gələdi və Ay üfüdən aşağıda olacağı üçün Azərbaycandan görünməyəcək.

Plastik cərrahi əməliyyatlar bahalaşıb?

Mətbuatda və sosial şəbəkələrdə yayılan məlumatlara görə, plastik cərrahiyyə sahəsində çalışan həkimlər xidmət haqlarını yüksəldiblər. Onların əsas argumenti sektorda daha az mütəxəssisin qalması və keyfiyyətli xidmət göstərənlərin seçilməsidir.

Hazırda plastik cərrahların bir çoxu bu mövzu ilə bağlı rəsmi açıqlama verməkdən çəkinir. Bununla belə, prosesin nəticələri və sektordakı dəyişikliklər yaxın günlərdə daha dəqiq məlum olacaq.

Modern.az mövzu ilə bağlı Azərbaycan Plastik Cərrahlar Assosiasiyasının sədri Vəqif Qələndərli ilə əlaqə saxlayıb.

O bildirib ki, hələlik bahalaşma müşahidə olunmur: "Çünki hazırda əməliyyatlar da azalıb. İnsanlar Səhiyyə Nazirliyinin keçirdiyi yoxlamalar səbəbilə əməliyyat olmaqdan ehtiyat edirlər. Qiymət artımı olması ilə bağlı ortaya atılan şayiələr həqiqəti əks etdirmir".

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl vətəndaşlardan daxil olan çoxsaylı şikayətləri nəzərə alaraq ölkə ərazisində praktik tibb fəaliyyəti ilə məşğul olan plastik cərrahların peşə fəaliyyətinin qanuni əsaslarının müəyyənəndirilməsi üçün səhiyyə nazirinin müvafiq əmri ilə Səhiyyə Nazirliyinin, Baş Prokurorluğun, Daxili İşlər Nazirliyinin, Elm və Təhsil Nazirliyinin səlahiyyətli nümayəndələrindən ibarət Xüsusi Təftiş Komissiyası yaradılıb. 31 yanvarədək Səhiyyə Nazirliyinə 82 mütəxəssis tərəfindən sənədlər tələb olunan qaydada təqdim edilib.

Zavoddakı yanğına görə həbs - DTX cinayət işi başladı

Neft Emalı Zavodunda baş vermiş yanğın hadisəsi ilə bağlı DTX-də cinayət işi başlanıb. Bu barədə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin mətbuat xidməti məlumat yayıb.

5 mart 2025-ci ildə Bakı şəhərinin Nizami rayonu ərazisində yerləşən SOCAR Neft Emalı Zavodunda baş vermiş yanğın hadisəsi ilə bağlı aidiyyəti dövlət orqanları ilə birgə kompleks tədbirlər həyata keçirilib.

İlkin araşdırmalar zamanı müəyyən edilib ki, SOCAR Neft Emalı Zavodunun 2 nömrəli istehsalat sahəsinin 21 nömrəli ilkin emal qurğusunun N-21/1 saylı nasos sisteminin iş planına uyğun təmirə hazırlanması prosesində müvafiq təhlükəsizlik qaydalarına əməl edilməyib. Belə ki, növbə qəbulu zamanı nasosda mazut axınının davam etməsi barədə birbaşa xəbərdar edici yazılı məlumat verilməsinə baxmayaraq, 4-5 mart 2025-ci il tarixlərində olan növbə heyəti qurğunu təmirə tam hazır vəziyyətə gətirmədən və

Bundan başqa, 8 mart 2025-ci il tarixində yanğının nəticələrinin aradan qaldırılması və

qurğunun təmirə hazırlanması prosesi çərçivəsində eyni növbə heyəti tərəfindən həmin ilkin emal qurğusunun borularında və qurğuda olan dizel məhsulunun boşaldılması zamanı təhlükəsizlik qaydaları pozulmuş, ərazidə qaynaq işləri aparılmasına baxmayaraq, dizel məhsulu emal qurğusunun yerləşdiyi torpaq sahəsinə axıdılmış, bununla da təkrar yanğın təhlükəsi yaranmış, müəssisədə iş prosesi pozulmuş və maddi ziyan vurulub.

Faktla bağlı Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində aparılan cinayət işi üzrə növbə heyəti rəhbəri, baş operator Qarayev Sadiq Hümət oğlu saxlanılaraq Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 223.2-ci (partlayış təhlükəli obyektlərdə təhlükəsizlik qaydalarının pozulması) maddəsi ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib.

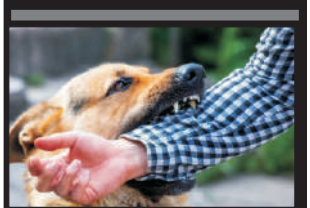
Hazırda cinayət işi üzrə ibtidai istintaq davam edir.

Roma Papasına təbrik

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Roma Papası Fransiskə təbrik məktubu göndərüb.

Təbrikdə deyilir: "Təqəyyima Gününüzün münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün həmməzhəblərinizə şəxsən öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi çatdırıram. Azərbaycan ilə Müqəddəs Taxt-Tac arasında əlaqələrin bugünkü səviyyəsi məmnunluq doğurur. Müqəddəs Taxt-Tac ilə əməkdaşlığımızın inkişafına, səmimi dialoqumuzun genişlənməsinə Sizin verdiyiniz şəxsi töhfəni yüksək qiymətləndirirəm. Əminəm ki, Azərbaycan ilə Müqəddəs Taxt-Tac arasında əlaqələr bundan sonra da sivilizasiyalararası və dinlərarası dialoqun genişlənməsinə, multikulturalizm dəyərlərinin qorunub saxlanmasına və möhkəmlənməsinə, dünyada sülhün və əmin-amanlığın bərqərar olmasına xidmət edəcəkdir".

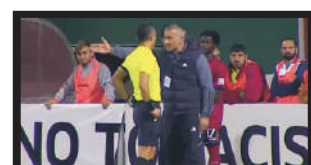

Goranboyda it sahibini parçaladı

Goranboyda it öz sahibini parçalayıb. Hadisə rayonun Baxca-kürd kəndində qeydə alınıb. Belə ki, kənd sakini 64 yaşlı xanım (A.K) həyatında saxladığı it tərəfindən hücumu məruz qalıb. O, ağır vəziyyətdə yaxınlıqdakı xəstəxanaya çatdırılıb. Həddindən artıq ağır vəziyyətdə olan xanımın Bakıda yerləşən tibb müəssisələrindən birinə köçürülməsi ehtimal olunur.

Sabirabadda yeni yetmə tonqala düşdü

Sabirabad rayonunda yeni yetmə yanıq xəsarətləri alıb. "Teleqraf.az"-ın əldə etdiyi məlumata görə, 2012-ci il təvəllüdü Ayaz Təyey oğlu Rzazadə yaşadığı Bulduq kəndindəki evin həyatında çərşənbə axşamı ilə əlaqədar yandırılmış tonqala düşüb. O, yanıq xəsarətləri ilə Sabirabad Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına çatdırılıb. Tibbi yardım göstərilən yeni yetmə daha sonra Bakıda yerləşən ixtisaslaşmış xəstəxanaya göndərilib.

AFFA "Qarabağ"ı 4 min manat cərimələdi

AFFA İntizam Komitəsi Misli Premyer Liqasının XXVI turunda "Araz-Naxçıvan" və "Qarabağ" komandaları arasında keçirilmiş oyunda baş verən insidentlə bağlı qərarları verib.

Modern.az xəbər verir ki, Naxçıvan təmsilçisinin futbolçusu Felipe Santos təcavüzkar davranışa görə birbaşa qırmızı vərəqə aldığı üçün 2-si şərti olmaqla 4 oyun cəzalanıb, klub 3000 manat cərimə edilib. Matç bitdikdən sonra meydançaya kənar şəxslər daxil olduğuna görə "Araz-Naxçıvan" daha 800 manat ziyana düşüb.

"Qarabağ"ın futbolçuları Elvin Cəfərquliyev və Musa Qurbanlı isə təcavüzkar davranışa cəhd etdiklərinə görə 1-i şərti olmaqla 2 oyun cəzalanıblar. Ağdam klubu isə 4000 manat cərimə ödəyəcək.

Hər 3 qərar üzrə sınaq müddəti 3 ay təyin edilib.

Azərbaycanda məşhur şirkət müflis oldu

"Akkord"un törəmə şirkəti olan "Akkord Hidrotexnikal Construction Company" MMC müflis olur. Bu barədə İqtisadiyyat.az şirkətə istinadən məlumat yayıb.

Mehdiyev Tehran Şahverdi oğlu tərəfindən "Akkord Hidrotexnikal Construction Company" MMC-nin müflis elan olunması, aktivlərinin müyyən edilməsi üçün əmlak inzibatçısının təyin edilməsi barədə Bakı Kommersiya Məhkəməsində iddia qaldırılıb.

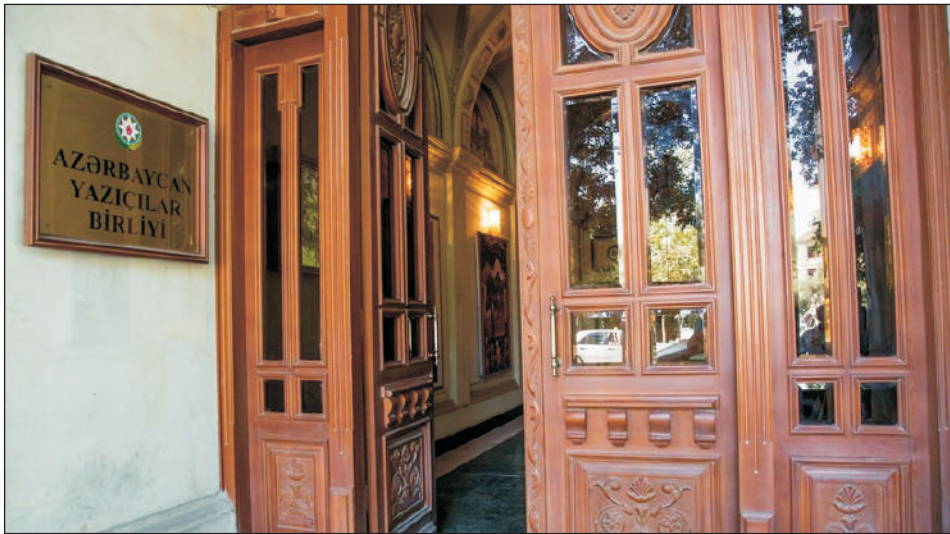
Məlumat üçün bildirək ki, şirkətin həm də dövlət qarşısında külli miqdarda vergi borcu vardır. Belə ki, MMC-nin vergi borcunun məbləği 1 201 477,75 manat təşkil edir.

Xatırladaq ki, "Akkord Hydrotechnical Construction Company" 2015-ci ildə yaradılıb, nizamnamə kapitalı 1274541.46 manat, qanuni təmsilçisi isə Şahir Şirinovdur. Şirkətin əsas fəaliyyət dairəsinə su və kanalizasiya sistemlərinin çəkilməsi, içməli və çirkəb su təmizləyici qurğuların, inzibati binaların, su anbarlarının və yardımçı binaların tikilməsi daxildir.

Qeyd edək ki, "Akkord" şirkətlər qrupunun sabiq baş prokuror Zakir Qaralova məxsus olduğu bildirilir.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi şair İlham Qəhrəmanı məhkəməyə verib. Buna səbəb yazarın AYB haqqında səsləndirdiyi ittihamlardır. Belə ki, İlham Qəhrəman fevral ayında dərc etdirdiyi "Mən Yazıçılar Birliyini niyə tərk etdim?" başlıqlı yazısında birliyin sədri yazıçı Anarın şairin fəaliyyətinə hər yerdə qadağa qoymağa və yazıçılara verilməli olan evləri pulla satmağa ittiham edib.

Şair iddia edib ki, 2005-ci ildən AYB-nin ev növbəsində olsa da, AYB sədri ona ev verilməsinə imkan verməyib və bu məsələdə də qərəzli davranıb: "Zərgərpalan küçəsində yenə Yazıçılar Birliyinə ayrılan torpaq sahəsində yaşayış binası tikildiyi və 36 üzvə 9 mənzil bölünəcəyi haqqında məlumat yayıldı. Mənzillərin bölgüsü haqqında 2 dəfə toplantı olub, amma bu haqda mənə xəbər verməyiblər. Mən növbədə 32-ci adam olmuşam. Bu haqda Həmkarlar Komitəsinə neçə dəfə müraciət etsəm də, növbəm haqqında heç bir məlumat ala bilmirdim. Amma Arif Əmrəhoğlu rəhmətlik həmişə deyirdi ki, narahat olma, əsas odur ki, sən növbədəsən. 2014-cü ildə Zərgərpalan küçəsindəki binada mənim də olduğum dörlüyə verilən mənzilə bax-

AYB-də pulla ev satmaq

qalmaqalı - Anardan sərt addım

Azərbaycan Yazıçılar Birliyi şairi məhkəməyə verdi; Rəşad Məcid barışıq tərəfdarıdır; **İlham Qəhrəman**: "Hələ ağır ittihamlar da var, onlar abırsızlıq etsələr, mən də abırımdan keçəcəyəm"

mağa getdim. Səhv etməmişəm, mənzil 3-cü mərtəbədə idi. Mənzilin 4 nəfərə aid olmasını biləndən sonra belə qərara gəldik ki, özümüz satmaq, daha uyğun olar. Yadımdadı, elandan sonra Space TV-nin işçisi zəng edib mənzilə 157 min manat verə biləcəyini bildirdi. Bu məbləğ MTK-nın təklif etdiyindən (4 nəfərə 100 min) çox idi. Razılaşdıq. Məlum oldu ki, MTK sənədləşdirməni etmir, müşəriyə deyir ki, altından su çıxdığı üçün bina söküləcək. 4 nəfər yazıçı burada 56 min manat pul itirdi.

AYB-nin niyə bir bina tikdirib mənzilləri növbədə olanlar arasında bölmək istəmədiyini, şəhərin müxtəlif yerlərində torpaq sahəsi alıb, faiz payı götürməsinə üstünlük verməsi buradan aydın görünür. Bir tərəfdən faiz üzrə alınan mənzillərin sayını heç kim bilmir, o biri yandan 4 yazıçıya bir mənzil ver, onun da qıraq-bucağın-

dan kəs. 25 min manat pulun adını belə qoydular - mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması.

Yazıçılar Birliyinə Binəqədi ərazisində yeni yaşayış binasının tikilməsi haqqında məlumat çıxanda Dəyanət Osmanlı, Xanəmir və mən Anarın qəbuluna düşdük. Anar bizi dinləyib dedi ki, gedin İlqar Fəhminin yanına, ərizələrinizi təzələyin. Üçümüz də ərizəmizi təzələdik.

Mənzillərin bölgüsü siyahısı açıqlananda məlum oldu ki, Xanəmirin də, Dəyanət Osmanlının da adları siyahıdadır, mənim adım isə yoxdur. İş belə görəndə həmişə mənə "sən ev alacaqsan" deyib ümidləndirən Anarın müşaviri Raufa zəng etdim. Raufun mənə dediyini olduğu kimi yazıram: "Evin qiyməti 150 min-dir, gör, neynirsən..." Mənim 150 minim olsaydı, elə bazar-dan balalarım ev alaram, daha Anarın insafına bel bağlamaram. AYB-dən çıxdığımı

əşidən MTK rəhbəri deyir ki, Zərgərpalan küçəsindəki binadan Anara 19 mənzil verdim (adam bu sözü deyəndə məndən başqa iki şair də vardı orada). Anar o mənzillərin 9-nu 36 üzv arasında böldü (onu da real bazar qiymətinə yox). Bəs qalan 10 mənzil necə oldu?! Demək, müşavirin satdığı MTK-lardan çox alınıb az açılan mənzillərdir ki, bazarla reallaşdırılır.

Bundan başqa, 36 şəxsə paylanan 9 mənzilin bazar qiyməti daha yüksəkdir, onları da təmir edib sata bilərlər".

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar Rzayev isə mətbuata açıqlamasında İlham Qəhrəmanın AYB-yə məxsus mənzillərin satışına dair iddialarının əsassız olduğunu və məsələ ilə bağlı məhkəməyə müraciət etdiklərini söyləyib. Anar açıqlamasında yazıçılar üçün mənzil təminatı prosesinin tam ədalətli şəkildə aparıl-

dığını, mənzil ala bilməyənlərin də layiqli yazıçılar olduğunu, lakin məhdud sayda mənzil olduğu üçün hər kəsin təmin edilməsinin mümkün olmadığını qeyd edib.

Şairi məhkəməyə verən AYB ondan 5 min manat təminat tələb edir: "AYB İlham Qəhrəmandan 5 min manat təminat tələb edir. Həmin vəsait isə YAŞAT Fonduna köçürüləcək. Bundan başqa isə hansı saytlar onun şər-böhtanını dərc edibse, o saytlarda da müəllifin üzr istəməsinin yayılması tələb olunacaq",- AYB-nin mətbuat katibi Xəyal Rza deyib.

İlham Qəhrəman "Yeni Müsavat"a açıqlamasında məhkəməyə verilməsindən xəbərdar olduğunu deyib: "Məhkəmədən telefonuma bildiriş gəldi. Düənə gedib AYB-nin iddiasını götürdüm. Öz pulumla vəkil tutmağa imkanım yoxdur. Ona görə də Vəkillər Kollegiyasına müraciət edəcəyəm ki, məni pulsuz vəkille təmin etsinlər. Məni məhkəməyə verəcəklərini elə yazım çap olunan gündən bildirdim. Onlardan heç bir qorxum yoxdur. Məndən 5 min manat məbləğində təminat istəyirlər. Bu pulu verməyə mənim maddi imkanım yoxdur. Eyni zamanda ittihamlarımda heç kimin şərəf və ləyaqətini alçaltmamışam. Həqiqəti demişəm, əgər yalandısa, gəlib yoxlasınlar. Azərbaycanda AYB-də nələrin baş verdiyini hər kəs bilir. Yazım çap olunan sonra Anar zəng edib bir kəlmə söz demədi. Məni ən çox incidən isə o idi ki, yanvarın 23-də AYB-dən çıxmağımla bağlı ərizəni və üzvlük vəsiqəmi kadrlar şöbəsinə təqdim etdim. Bir ay səs-soraq etmədim. Bu vaxt ərzində AYB-nin

katibləri, müavinlər, müşavirləri bir dəfə zəng edib soruşmadı ki, ay İlham Qəhrəman, sən niyə ərizə verməmişən? Sanki ürəkkləndən oldu ki, nə yaxşı çıxdı getdi, başımızdan açıldı, canımız dincəldi. Mən yalnız bundan sonra yazı dərc etdirdim. İndi əl-ayağa düşüblər. Nə etsələr, ona uyğun adekvat cavab alacaqlar. Hələ ağır ittihamlar da var, sadəcə olaraq, utanıram, abırımı gözləyirəm. Lakin onlar abırsızlıq etsələr, mən də abırımdan keçəcəyəm".

AYB-nin sədr müavini Rəşad Məcid də məsələyə münasibət bildirib: "Mən təəssüf

edirəm ki, vəziyyət bu yere gəlib çıxıb. İlham Qəhrəmanın AYB-dən çıxdığından onun ərizəsindən sonra xəbər tutdum. Mənə müraciət etməmişdi, heç yanıma da gəlməmişdi. Gəlsəydi, mən onu razı salardım ki, birlikdən çıxmaq düzgün qərar deyil. AYB gücü daxilində ona köməkliklər edib. Yaxşı şairdir, psixoloji çətin duruma düşüb. Mən ona möhkəm olmağı arzulayıram. O, ittihamlarında elə məsələlərə toxunub ki, adlarını çəkdiyi şəxslər məhkəməyə vermək qərarına gəliblər. Barışıq yolu var. Arzulayırdım ki, psixoloji-emosional vəziyyəti stabiləşsin və gəlsin Anar müəllimə üzrxahlığını bildirsin. Anar müəllim də mərhəmətli, humanist insandır, onu başa düşəcək".

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Şəhidə icra hakimiyyətinin şöbə müdiri saxlandı

Tural Məmmədov

Şəki Şəhər İcra Hakimiyyətinin şöbə müdiri Tural Məmmədov həbs edilib.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, məmur şəhid ailələri və qazilərə qarşı dələduzluq əməli törətməkdə şübhəli bilinərək polis əmək-

daşları tərəfindən saxlanılaraq həbs edilib.

Şikayətçilər bildirib ki, T.Məmmədov bir neçə nəfərə ev, maşın, torpaq sahəsinin verilməsinə vəd edib və bunun müqabilində müxtəlif məbləğlərdə pul vəsaiti alıb.

Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin 178-ci (Dələduzluq) maddəsi ilə başlanmış işin istintaqi davam etdirilir. Şəhid ailələri və qazilərə dəymiş zərərin ödənilməsi istiqamətində tədbirlər həyata keçirilir.

Qeyd edək ki, Tural Məmmədov öz də Vətən müharibəsi qazisidir. O, 2021-ci ildən icra hakimiyyətinin Vətən müharibəsi iştirakçıları və şəhid ailələri ilə işin təşkili şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışıb.

Sahil Babayevə yeni vəzifələr həvalə olundu

Sahil Babayev

Maliyyə naziri Sahil Babayevə üç yeni vəzifə verilib.

Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən, Sahil Babayev Azərbaycan və Rumıniya hökumətləri arasında ticarət-iqtisadi əlaqələr və elmi-texniki əməkdaşlıq üzrə Müş-

tərəf Komissiyasının, Azərbaycan və Macarıstan hökumətləri arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Birgə Komissiyasının, həmçinin Azərbaycan və Monteneqro hökumətləri arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Birgə Komissiyasının Azərbaycan Respublikası tərəfindən sədri təyin edilib.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini isə komissiyaların üzvləri siyahısına daxil edilib.

Qeyd edək ki, Sahil Babayev ötən ay maliyyə naziri təyin edilib. O, 21 aprel 2018-ci il tarixində əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri vəzifəsinə təyin edilmişdi.

Prezident İlham Əliyev martın 13-də keçirilən XII Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimində Qərbin ünvanına sərt tənqidlər səsləndirib. “Yeni Müsavat” bildirir ki, dövlət başçısı ilk növbədə ABŞ-ın keçmiş administrasiyasının siyasətinin Azərbaycanla münasibətlərə vurduğu ziyandan söz açıb.

Sitat: “Entoni Blinkenin siyasəti əslində ABŞ-Azərbaycan münasibətlərini heçə endirdi. Biz onilliklərlə həmin münasibətləri qururuq. Biz ABŞ-la etibarlı, yaxın tərəfdaş idik və onlar bizimlə idi, biz onlara lazım olanda, biz onlarla idik. İraqa gəldikdə, biz, bəli, Əfqanıstana gəldikdə, bəli. Biz qeyri-NATO ölkəsi olaraq 2020-ci ildə Əfqanıstandakı əməliyyatlara qoşulduq və biz sonuncu (orani - red.) tərk edən tərəf olduq”, - deyən prezident vurğulayıb.

qeyd edib ki, Avropanın monitorinq missiyası əslində Avropa İttifaqının kəşfiyyat missiyasıdır. “Onlar gecə-gündüz casus kimi bizim sərhədlərimizdə dayanırlar, baxırlar ki, bəlkə haradansa bir yerdən girə bilsinlər. Bizim də kifayət qədər kəşfiyyat məlumatımız var belə dırnaqarası monitorinq missiya haqqında”.

Dövlət başçısı vurğulayıb ki, bəzən sülhə nail olmaq, ədaləti bərpa etmək üçün gücdən istifadə etməlisiniz. “Biz görürük ki, bu gün Avro-

Prezidentdən ölkəmizi hədəf alanlara sərt tənqid

Qlobal Bakı Forumunun açılışında dövlət başçısı İlham Əliyevin Brüsselin və digər mərkəzlərin ünvanına söylədiyi haqlı fikirlər Qərblə münasibətlərə necə təsir edəcək? - şərh

Prezident qeyd edib ki, Azərbaycan bölgədən çıxandan sonra onlar (ABŞ - E.S) bizə sanksiya tətbiq etdi və bu, böyük məyusluq yaratdı. Ölkə başçısı həmçinin onilliklərlə erməni diasporunu dəstəkləyən, korrupsiyaya uğramış amerikalı siyasətçilərdən danışib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan bu məsələləri Ermənistan nümayəndələri ilə, onların Brüsseldə əyləşən yeni rəhbərləri ilə qaldırıb. “İndi onlar böyük qardaşını dəyişiblər. İndi həmin o böyük qardaş Brüsseldir. Prezident Tramp Dövlət Departamentində belə bir addım atdı ki, USAİD ləğv olundu, korrupsiyaya uğramış siyasətçi Robert Menendes də cəzalandırıldı. Amma o, sonuncu olmalı deyil. Yəni necə deyirlər, bir qaranquşla bahar olmaz. Çünki pulları onlardan alıb ciblərinə qoyurlar. Məsələn, cənab Adam Şif, cənab Frank Pallone, xanım Nensi Pelosi və bir çox digərləri. Onlar onilliklərlə erməni diaspor təşkilatlarından o pulları alırdılar ki, Azərbaycana hücum çəksinlər, gözdən salsınlar”.

Prezident çıxışında Avropa İttifaqının Cənubi Qafqazdakı fəaliyyətinə də toxunub. “Ermənistana təchiz olunan məhvəddi silahlar bizə qarşı yönəlib. Bəlkə də onlar bu gün başqa yerlərdə lazımlı olar. Amma o silahlar Ermənistana göndərilir”, - deyə dövlət başçısı bəyan edib. Dövlət başçısı eyni zamanda

pa İttifaqı daha güclü hərbi potensial qurmaq üçün siyasətini necə dəyişir. Biz görürük ki, bəzi ölkələr öz resurslarını hərbi potensialının, infrastrukturunun gücləndirilməsi üçün sərf edir. Biz bunu ən azı 20 ildir edirik - 2005-ci ildən etibarən. Həmin vaxtdan etibarən güclü ordu yaratdıq. O ordu əraziləri azad etdi, separatçılığa son qoydu və beləliklə, ölkəmizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi tam bərpa olunub. Bu, nəinki Azərbaycan xalqının güclü iradəsinin təzahürüdür, o cümlədən bu, beynəlxalq ədaləti nümayiş etdirir”, - deyə Prezident əlavə edib.

İ.Əliyev COP29-la bağlı da xatırladı ki, bəzi Qərb medialarında kampaniyalarla müşayiət olundu. Prezident Əliyev bunlar arasında ABŞ-ın Dövlət Departamentinin, saxta xəbərlər yayan “Washington Post”, “New York Times”, “News Week”, “Politico”, “Associated Press”-in, Fransanın Prezident ofisinin, “Le Figaro” və “Le Monde” qəzetlərinin olduğunu vurğulayıb. Qeyd etmək lazımdır ki, prezidentin səsləndirdiyi tənqidlər kifayət qədər əsaslıdır. Onu da diqqətdən qaçıрмаq olmaz ki, ölkə başçısı ABŞ-ın yeni rəhbərliyinin addımlarını təqdir edir. Bu açıqlamalar Bakının Qərblə münasibətlərinə necə təsir edəcək? Azərbaycan Aİ və ABŞ ilə əlaqələrinin gələcəyinə hansı prizmadan baxır?

Suallarımızı cavablandıran YAP-ın deputatı Elman Nəsirov bildirdi ki, dövlət başçısı Vaşinqton-Bakı münasibətləri haqda acı həqiqətləri dilə gətirib. Onun sözlərinə görə, məhz Bayden iqtidarının obyektivlikdən uzaq siyasəti münasibətlərdə ziddiyyət yaratdı. “Xüsusən də Blinkenin çıxışları və addımları bu əlaqələrə mənfi təsir edib. Xatırladım ki, ötən il Şuşada keçirilən media forumunda prezident Amerikada keçiriləcək seçkilərdən danışmışdı və düzgün proqnoz vermişdi. Eləcə də Rusiya mediasına müsahibəsində də oxşar mövqedən çıxış edərək demişdi ki, Trampın ilk rəhbərliyi dövründə əlaqələrimiz normal olub, strateji məsələlərdə mövqelərimiz üst-üstə düşüb. Yeni ABŞ-Azərbaycan münasibətlərini korlayan keçmiş administrasiyadır”, - deyə parlamentin üzvü “Yeni Müsavat”a açıqladı.

E.Nəsirov vurğuladı ki, prezident o zaman açıq mətnlə Vaşinqtona mesaj vermişdi və gözləntilərini çatdırmışdı: “Azərbaycan istəyir ki, Trampın ilk iqtidarı dövründə Birləşmiş Ştatlarla formalaşmış münasibətlər bu gün də inkişaf etsin. Çünki həmin dövrdə əlaqələrimiz yaxşı idi”. Deputat söylədi ki, prezident forumda Brüsselin İrəvana verdiyi dəstəyi qeyd etməklə daha bir əhəmiyyətli məsələyə toxunub: “Ermənistan Bayden iqtidarından sonra Avropa İttifaqına bel bağlayır.

Halbuki Qərbin Ermənistanı silahlandırması və digər tərribatçı addımları regionda sülhə xidmət etmir. Prezidentin Brüsselin addımlarını vurğulaması da xüsusi məsələdir. Çünki Ermənistan Tramp hakimiyyətindən o dəstəyi gözləmir. Ermənistanın əsas maliyyə mənbəyi USAİD idi, son dəfə 200 milyon dollar ayırmışdı, o da bağlandı. Bu təşkilatın ləğvindən sonra İrəvan maliyyə problemi yaranacağı üçün üzünü Vaşinqtona deyil, Brüsselə tutub. Lakin Paşinyan hakimiyyəti bir məqamı unudub ki, Aİ özü ABŞ-dan asılıdır”.

Deputat əlavə etdi ki, prezident Cənubi Qafqazda sülh prosesinə xələl gətirən Aİ-nin “mülki missiyası”nın da adını çəkdi: “Dövlət başçısı açıq formada dedi ki, adını mülki missiya qoyduqları əslində kəşfiyyat missiyasıdır. Cənab prezident onu da dedi ki, casus missiyası gecə-gündüz kəşfiyyat aparır, çalışırlar ki, haradansa girə bilsinlər. Onu da vurğulayaq ki, bu missiyanın adını təkəcə Avropa Birliyi ilə bağlamaq olmaz. Onun tərkibinə Kanada da qoşulub. Halbuki bu ölkə NATO üzvüdür. Deməli, kəşfiyyat missiyası sözügedən alyansın missiyasına çevrilib. Eləcə də NATO üzvü Niderland da Ermənistanla strateji tərəfdaşlıq sənədi imzalayıb. Bu isə bölgədə sülhə müsbət heç nə vəd etmir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan dialoq üçün platforma verməyə hazırdır

Putin açıq şəkildə bəyan edib ki, qısamüddətli atəşkəs olacağı təqdirdə Kiyevin ondan hərbi əməliyyatların bərpası üçün Ukrayna qüvvələrini yenidən qruplaşdırmaq və gücləndirmək üçün istifadə ediləcəyi riski yüksəkdir.

Bu sözləri Axar.az-a Ukraynanın 30 günlük atəşkəsə razılaşmasını şərh edən rusiyalı ekspert Vitali Arkov deyib.

“Məhz Ukrayna nümayəndə heyəti Səudiyyə Ərəbistanına 30 günlük atəşkəs təşəbbüsü ilə gəlmişdi. Amerika heyəti isə Ağ Evlə razılaşdırdıqdan sonra onları dəstəklədi və bunu Trampın başlatdığı münasibətlərin həlli prosesində ilk real nailiyyət kimi təqdim etmək qərarına gəldi. Guya Tramp Zelenskiyə təzyiq etdi və o, Ağ Evin tələbləri ilə razılaşmağa başladı. Nəzərə alsaq ki, Kiyev son vaxtlar Vaşinqtonun deyil, London və Parisin göstərişlərinə əməl edir, onların bu təşəbbüsə iştirakını istisna etmək olmaz. Onlar Moskvanın Kiyevin təşəbbüsünü dəstəkləməkdən imtina etməsinə ümid edir. Bu, birincisi, Trampın bir aydan az müddətdə yenidən axmaq vəziyyətə düşməsinə (ilk dəfə Ağ Evdə Zelenski ilə mübahisə olub), ikincisi, onu Putinə qarşı qoyub, onların şəxsi görüşünü və tarixi razılaşmanın bağlanması pozmasına səbəb ola bilər. Əgər bu, həqiqətdən də belədirsə, deməli, ingilislər işi yenə zibilləməyə çalışırlar. Amma bütün bunlara baxmayaraq, iki müdrik insan, zamanımızın ən böyük siyasətçiləri avropalı intriqaçıların və ukraynalı axmaqların onları tələyə salmalarına imkan verməyəcək, öz məqsədlərinə doğru birgə addımlayacaqlar”, - o bildirib.

“Rusiya-Ukrayna müharibəsinin regional münasibətlərə ciddi təsiri var”. “Report” xəbər verir ki, bunu isə Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev martın 13-də XII Qlobal Bakı Forumunda deyib. O bildirib ki, hazırda Azərbaycanın coğrafi baxımdan yaxın olduğu Yaxın Şərqdə də məlum hadisələr baş verir. “Mərkəzi Asiya-Azərbaycan əlaqələrini gücləndirmək xarici siyasətimizin prioritetlərindəndir. Türk Dövlətləri Təşkilatı da bölgədə yeni reallıqdır. Həmçinin hazırda Gürcüstan-Azərbaycan münasibətləri qonşuluq əlaqələri baxımından nümunədir. Azərbaycan çoxtərəfli diplomatiyada liderliyi çərçivəsində ölkələr arasında dialoq üçün həmişə platforma təqdim etməyə hazırdır. Azərbaycan hökuməti dünya siyasi arenasında baş verən hadisələri diqqətlə izləyir və öz töhfəsini verməyə çalışır”, - deyə o əlavə edib.

□ **“Yeni Müsavat”**

Ermənistan və Niderland arasında strateji tərəfdaşlıq bəyannaməsi imzalanıb. Sənədə İrevanda Ermənistan və Niderland xarici işlər nazirləri Ararat Mirzoyan və Kaspar Veldkamp imza atıb. “Ermənistan və Niderland Krallığı arasında Strateji Tərəfdaşlıq Bəyannaməsinin imzalanması ilə tərəfdaşlığın yeni mərhələsinə qədəm qoyuruq. Bu, həm simvolik, həm də məcburi olan yeni bir mərhələdir”, - Mirzoyan deyib.

Maraqlıdır ki, martın 6-da Ermənistanın müdafiə naziri Suren Papikyan Niderland Krallığının Ermənistandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Marike Harriet Monro-Vinteri və müdafiə məsələləri üzrə attaşə, polkovnik-leytenant Erik Van Vurenı qəbul edib. Görüş zamanı Ermənistan və Niderland arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlıq imkanları ilə bağlı məsələlər, xüsusən fevralın 15-də Münhendə Niderlandın müdafiə naziri Ruben Brekelmansla görüşdə əldə olunmuş razılaşmalar müzakirə edilib.

Son illər Niderland Azərbaycan əleyhinə əsas olmayan iddialar səsləndirib. Bu ölkənin parlamenti bir müddət bundan əvvəl ermənilərin Qarabağdan “məcburi çıxarılması” ilə bağlı hay-küy qaldırmışdı. Ümumiyyətlə, Ermənistanın 30 illik işğalçılıq siyasətinə bir dəfə də münasibət bildirməyən bu ölkə parlamenti 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra bir neçə anti-Azərbaycan qətnamələri qəbul edib. Rəsmi Bakı Niderland Krallığı Parlamentinin Nümayəndələr Palatasının ötən ilin oktyabrında qəbul etdiyi iki qətnaməni Cənubi Qafqaz regionunda real vəziyyəti təhrif edən qərəzli siyasi akt kimi qiymətləndirib.

Parlamentdən sonra Niderlandın hökumət proqramında Qarabağ ələ keçirilmiş region kimi təqdim edilib və “Dağlıq Qarabağ” ifadəsi işlədilib. Azərbaycan XİN Niderland tərəfinin qərəzli mövqelərinə hər dəfə tutarlı cavab verməklə yanaşı, bu mövqeləri ikitərəfli münasibətlərə növbəti bir zərbə kimi qiymətləndirib. Qeyd edək ki, Niderlandın xarici işlər naziri Kaspar Veldkamp anti-Azərbaycan qətnamələrə dəstək verib. Ötən il ölkəmizdə keçirilən COP29-u boykot etməyə çağıran dövlətlər sırasında Niderlandın da adının olduğunu unutmaq.

Bu azmış kimi, martın 13-də Niderland xarici işlər naziri Kaspar Veldkamp və rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin üzvləri Avropa İttifaqının (Aİ) Ermənistandakı monitorinq missiyasının müşayiəti ilə Ermənistan-Azərbaycan sərhəd zonasına səfər edib. Niderland rəsmiləri sərhəddə Aİ missiyası ilə Azərbaycanın mövqelərini müşahidə ediblər.

Yada salsaq ki, Niderland Krallığının siyasi məsələlər üzrə nazirinin müavini Marsel de Vink bir neçə gün öncə

Azərbaycanda səfərdə olmuşdu. Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla görüşdə münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə çətinlik törədən məqamların aradan qaldırılması baxımından qarşılıqlı müzakirə mexanizmləri, xüsusilə siyasi məsləhətləşmələrdən istifadənin, qarşılıqlı səfərlərin əhəmiyyəti qeyd olunub.

Bir tərəfdən Ermənistanla strateji tərəfdaş olub, o biri tərəfdən Azərbaycana səfər edib qeyd etdiyimiz məsələləri müzakirə etməyin anlamı

məsinin hər iki tərəf üçün faydalı ola biləcəyi məqamlar var. Təbii ki, hər ölkənin hansı ölkə ilə münasibətlərini necə qurması onun öz daxili işidir. Amma əgər Ermənistanla strateji tərəfdaşlıq Azərbaycana qarşı yönəlsə, təbii ki, həmin ölkə ilə münasibətlərin hansı müstəvidə müəyyənləşdirilməsi məsələsi diqqət mərkəzinə gəlir. Azərbaycana düşmən olan ölkəyə dəstək verən ölkə ilə münasibətlərə yenidən baxılmasına ehtiyac yarana bilər. Bu, Nider-

axılmasının tələb edən dövlətin indi Ermənistanla strateji tərəfdaşlıq müqaviləsi bağlaması əslində təəccüblü deyil. Bir tərəfdən Azərbaycana səfər həyata keçirib münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə çətinlik törədən məqamların aradan qaldırılması üçün guya müzakirə aparmaq niyyəti ni nümayiş etdirib, o biri tərəfdən Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamaqdan yayınan, Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından hələ də əl çəkməyən Ermənistanla strateji

Niderlanddan iki anti-Azərbaycan addım

Krallığın xarici işlər naziri Kaspar Veldkamp Ermənistanla strateji tərəfdaşlıq sənədini imzalayıb, sonra Azərbaycanla sərhəddə gəldi...

nədir?

Qərəzli mövqedə olan ölkənin Ermənistanla strateji tərəfdaşlığı rəsmiləşdirməsi Azərbaycana gələcəkdə hansısa problemlər yarada bilərmi?

AMİP sədri, deputat Arzuxan Əlizadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Niderland Azərbaycan əraziləri 30 ilə yaxın işğal altında olduğu dövrdə də ikili, ədalətsiz münasibət sərgiləyib, işğalçıya dəstək verib: “Niderlandın bundan əvvəlki hökumətinin Azərbaycanla bağlı mövqeyi çox neqativ idi. Ondan sonrakı dövrdə ümid edilirdi ki, yeni hökumət fərqli münasibət sərgiləyəcək. Təəssüf ki, yeni hökumət də əvvəlkindən fərqlənmədi. Ötən ilin sentyabrında yeni hökumətin xarici siyasət konsepsiyası açıqlandı və orada Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş əraziləri Azərbaycan tərəfindən ələ keçirilmiş ərazilər kimi təqdim olundu. Bu da bir daha onu deməyə əsas verir ki, Niderland Azərbaycanla münasibətində çox ciddi dəyişikliklər etməlidir. Çünki iki ölkə arasında ən azından iqtisadi-ticarəti münasibətlərin normal məcrada inkişaf et-

land hökumətinin diqqətinə çatdırıla bilər. Niderland parlamentində və cəmiyyətində Azərbaycan haqqıqlarının çatdırılması istiqamətində iş aparılmalıdır”.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı bildirdi ki, **Niderland həmişə Azərbaycana qarşı qərəzli mövqedən çıxış edib:** “Azərbaycana qarşı həmişə heç bir əsası olmayan ittihamlar səsləndiriblər. İndi bütün bunlar azmış kimi, Ermənistanla strateji tərəfdaşlıq müqaviləsi bağlayır və nazirləri Ermənistan-Azərbaycan sərhədinə gəlib Azərbaycan ərazilərinin müşahidəsini aparır. Nazirin bu hərəkəti beynəlxalq konvensiyaları və Azərbaycan qanunları pozmaqdır. İşğalçılıq mövqeyindən hələ də əl çəkməyən dövlətlə strateji tərəfdaşlıq sənədi imzalama işə işğalçıyı müharibəyə, işğalçılığa həvəsləndirməkdir. Azərbaycan ərazisində ağır cinayətlər törətməkdə, o cümlədən terrorizm, separatizm, qəsdən adam öldürmə əməllərində və beynəlxalq humanitar hüququn digər ağır pozuntularında təqsirləndirilən şəxslərin “erməni hərbi əsirləri” kimi qələmə verilərək azadlığa bu-

tərəfdaşlıq sənədi imzalamaq riyakarlıqdır, ikiüzlülükdür. Bu, bir daha göstərir ki, Niderland kimi dövlətlər heç zaman anti-Azərbaycan mövqeyindən əl çəkən deyil. Azərbaycan regionun lider dövlətinə çevrilib. Niderland və bir sıra Avropa dövlətləri Azərbaycanla münasibətlər qurmağa çalışırlar. Amma Ermənistanı dəstəkləməklə, Azərbaycana qarşı qərəzli mövqedə qalmaqla Azərbaycanla münasibətləri, əməkdaşlığı yaxşılaşdırmaq mümkün deyil”.

Akif Nağı hesab edir ki, Ermənistanla imzalanan sənəd erməniləri həvəsləndirə də, heç bir ciddi əhəmiyyəti yoxdur: “İndiyə qədər erməniləri hamı aldadıb, indi də Niderlandla bağlanan müqavilə növbəti aldatma olacaq. O cür sənədlər Ermənistanın Azərbaycan qarşısında real olaraq güclənməsinə gətirib çıxara bilməz. Erməniləri Fransa etdiyi kimi silahlandırma bilərlər, amma bunun da Azərbaycana təsir etməsi mümkün deyil. Ona görə də düşünürəm ki, görüntü yaradan o sənəd mənasız sənəddir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Separatçılara və cinayətkarlara dəstək verən qətnamə

Avropa Parlamenti Bakıda saxlanılan ermənilərin dərhal və qeyd-şərtsiz azad edilməsini tələb edən qətnaməni qəbul edib. Təklif olunan qətnamənin həmmüəllifi, erməni məsələləri üzrə həmməruzəçi Natali Loiseau da iclasda çıxış edib.

Musavat.com xəbər verir ki, 523 deputat sənədin lehinə səs verib, yalnız 3 nəfər əleyhinə çıxıb, 84 nəfər isə bitərəf qalıb.

Bu qərar Avropa İttifaqının növbəti dəfə separatçılara və cinayətkarlara açıq dəstək verəməsinin bariz nümunəsidir. Qətnamədə iddia edilir ki, Azərbaycanda məhkəmə prosesləri saxtalaşdırılıb və saxlanılan ermənilər guya qeyri-insani rəftara məruz qalırlar. Hətta psixotrop maddələrin tətbiqi kimi absurd iddialar irəli sürülüb.

Bu qərarla Aİ bir daha beynəlxalq hüquq normalarını ayaqlar altına ataraq, separatçılara və Azərbaycana qarşı təcridatda iştirak edən şəxslərə himayədarlıq etdiyini nümayiş etdirir. Ermənistanın 30 il ərzində Azərbaycan ərazilərini işğal etməsi, orada hərbi cinayətlər və etnik təmizləmə aparması Avropa üçün önəm daşımadığı halda, qanuni məhkəmə proseslərinə qarşı çıxması ittifaqın ikili standartlarla fəaliyyət göstərdiyini açıq şəkildə sübut edir.

Avropa Parlamenti belə mövqeyi ilə separatizmi dəstəklədiyini və Cənubi Qafqazda davamlı sülhə mane olduğunu bir daha nümayiş etdirib.

Yunanıstan sərhədimizdə dəmir-beton körpü tikib

Ermənistan Azərbaycanla şərti sərhəddə ağır zirehli texnikanın keçməsi üçün nəzərdə tutulmuş üç dəmir-beton “Bailey” körpüsü tikib. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə hərbi ekspert Aqil Rüstəmzadə görüntü paylaşılıb.

O qeyd edib ki, Ermənistanın dinc bəyanatlarına baxmayaraq, Azərbaycanın monitorinq kanalları Ermənistan Silahlı Qüvvələri üçün silah alışıının və hərbi infrastrukturun tikintisinin artdığını qeyd edir.

“Bailey” körpüsünün tikilməsi faktını GSSR44 Telegram kanalı da yayıb.

Məlumatda bildirilib ki, Yunanıstan tərəfi Ermənistanın daşqından zərər çəkmiş bölgələrində infrastrukturun bərpası üçün ən azı üç müvəqqəti körpü tikib. Yunanıstan Ermənistanın “yardım çağırışına” cavab olaraq bölgədə “Bailey” körpülərinin tikintisinə hərbi mühəndisler qrupu göndərüb.

“Birinci körpü Karkop kəndində (Debed çayı üzərində), ikinci körpü Hobardzi kəndində (kiçik Qarqar çayı üzərində) quraşdırılıb. Üçüncü körpünün Ayrum kəndində, Debed çayı üzərində quraşdırılması nəzərdə tutulub. Ermənistan tərəfi dezinformasiya maşınına işə salaraq, tikilən “Bailey” körpülərinin yerinə digər kiçik mülki insanlar üçün nəzərdə tutulmuş körpülərin görüntülərini tirajlayır”, - deyərək qeyd edir.

Kanal vurğulayır ki, əhalisi az olan bir kənd üçün bu tip körpülərin tikilməsi çox niyyətdən xəbər vermir: “Bailey” körpüsü beton-dəmir, truss körpü növüdür. İkinci Dünya müharibəsi zamanı hərbi istifadə üçün hazırlanmış və hərbi mühəndis bölmələri tərəfindən geniş istifadə edilmişdir. Bu körpülər tankları və istənilən növ ağır texnikanı daşımaq üçün kifayət qədər möhkəmdir. Əhalisi bu qədər az olan bir kəndə bu cür irimiqyaslı hərbi məqsədli körpünün Yunanıstan tərəfindən “humanitar” yardım adı altında inşası şübhəsiz ki, Ermənistanın və onun havadarlarının kirli, təcridatçı planlarından xəbər verir”.

Ermenistanın baş nazir Nikol Paşinyan Azərbaycanın sülh sənədi ilə bağlı növbəti mövqeyini aldıqdan sonra hökumət və hakim fraksiya üzvləri ilə müzakirələrə başlayıb. Yada salaq ki, Bakı təxminən iki həftə əvvəl İrəvanın təkliflərinə cavab verib. Bununla belə, beynəlxalq məhkəmələrdən iddiaların geri götürülməsi və üçüncü dövlətlərin sərhəddə yerləşdirilməsinin qarşısının alınması ilə bağlı məqamlar razılaşdırılmamış qalır.

Bu fonda "Azatutyun" radiosu yazır ki, erməni tərəfi beynəlxalq qurumlardan iddiaların geri götürülməsinə etiraz etmir, lakin ayrı-ayrı şəxslər məhkəmə iddialarını fərdi şəkildə həyata keçirə bilməlidirlər. Üçüncü ölkələrin sərhəddə yerləşdirilməsinə qadağa qoyulması bəndinə gəlincə, Ermənistan buna da hazırdır. Erməni tərəfi təklif edib ki, müşahidəçiləri sərhədin yalnız demarkasiya olunmuş hissələrindən çıxarsınlar, tam demarkasiya edildikdən sonra isə tamamilə çıxarılınlar.

dəki çıxışında bəyan edib ki, Ermənistan-Azərbaycan prosesinə gəldikdə, biz işğal illərini yaddan çıxara bilmərik və çıxarmayacağıq. Dövlət başçısı daha sonra bunları söyləyib: "Azərbaycan xalqının çəkdiyi əzab-əziyyətləri və Ermənistanın təcavüzünün məhz bizə verdiyi ziyanı bilir. Biz azad olunmuş ərazilərimizdə görürük ki, barbarlığın səviyyəsi nə yerdədir. Bütün şəhərlər, kəndlər yerlə-yeksan olunub və onlar bizim kəndlərimizə, şəhərlərimizə, bizim dini məzə və tarixi irsimizə qarşı bi-

Novruzdan sonra sülh sazişi, yoxsa savaş?

İrəvandan verilən mesajın anlamı budur ki, daha sülh sazişi üçün heç bir əngəl qalmayıb, amma...; **Prezident rəsmi İrəvanın havadarlarına sözünü dedi:** "Ermənistana təchiz olunan məhvedici silahlar bizə qarşı yönəlik"

"Ermənistan-Azərbaycan dövlətlərarası sərhəddə üçüncü tərəfin olmaması məsələsi nəzərdən keçirilir", - bunu isə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan bildirib. Onun sözlərini İrəvan mətbuatı sitat götürür. Bundan əlavə, "İrəvan beynəlxalq hüquqi platformalarda Azərbaycana qarşı mübahisələrdən, iddialardan və şikayətlərdən imtina etmək imkanlarını müzakirə edir", - deyə nazir qeyd edib. Yeni verilən mesajın anlamı budur ki, daha sülh sazişi üçün heç bir əngəl qalmadı. Amma bu, zahirən belə görünə bilər. Məsələ burasındadır ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında şərti sərhədlərin məsafəsi 1007 km-dən artıqdır. Bu günədək cəmi 12,5 km-lik sərhəd xətti razılaşdırılıb. Deməli, Aİ missiyasının hələ uzun illər min km-dək ərazilərdə mövcudluğu müzakirə mövzusuudur, bu isə Bakını qane edə bilməz. Beynəlxalq məhkəmələrlə bağlı Ermənistanın normal davranacağı da az inandırıcıdır. Əslində qonşu ölkənin ərazilərini uzun illər işğalda saxlayan Ermənistanın məhkəməyə müraciətinin özü nonsensdir və absurddur. Amma rəsmi İrəvan bu məsələlər arasında bərabərlik işarəsi qoymağa cəhd göstərir.

Prezident İlham Əliyev martın 13-də XII Qlobal Bakı Forumunun açılış mərasimin-

lərdən belə hərəkətlər etmişlər. 65 məscidi dağıtmışdılar". Prezident bildirib ki, Xocalı soyqırımında 613 insan - 100-dən artıq qadın, həmçinin 60 uşaq qətlə yetirilib. Lakin biz gələcəyə baxmalıyıq. "Biz Cənubi Qafqazda sülh qurmağıq", - deyən dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Azərbaycan sülh prosesinə bağlıdır və əslində həmin sülh müqaviləsinin (Ermənistana təqdim olunan - red.) müəllifidir. Bildirib ki, sülh müqaviləsi Ermənistanla Azərbaycan arasında müzakirə edilir və demək olar bəndlərin artıq əksər hissəsi razılaşdırılıb. Bununla belə, dövlət başçımız xəbərdar edib ki, Ermənistana təchiz olunan məhvedici silahlar bizə qarşı yönəlik. "Bəlkə də onlar bu gün başqa yerlərdə lazımlı olar. Amma o silahlar Ermənistana göndərilir". (AZƏRTAC).

Göründüyü kimi, ölkə başçımız Ermənistanın bütün siyasi oyunlarının, sülh pərdəsi altında gislenməsinin cavabında gərəkən mesajları verib.

Ermənistan hakimiyyətinin xarici auditoriyaya ünvanlanmış sülhə hazır olduqlarını bildiren bəyanatlarına baxmayaraq, Azərbaycanla yeni müharibəyə fəal şəkildə hazırlaşır. Bu barədə Caliber.az yazıb. Bildirilir ki, rəsmi İrəvanın son addımlarının məntiqi - revanşist əhval-ruhiyyənin güclənməsi və sü-

retli militarizasiya prosesi - bölgənin Ermənistan tərəfindən təxribat törədilmiş yeni müharibə astanasında olduğunu göstərir: Üstəlik, Ermənistan artıq qarşıdurmanın yeni mərhələsinə hazırlığını gizlətmir - belə ki, keçən həftə hökumət iclasında elan edilib ki, 1 aprel - 13 iyun tarixləri arasında ölkədə ehtiyatda olan hərbiçilərin toplanışı keçiriləcək. Diqqətçəkən məqam odur ki, bu toplanış rekord müddətdə - tam 10 həftə davam edəcək ki, bu da standart hazırlıq müddətini xeyli üstələyir. Bundan əlavə, Caliber.az redaksiyasına etibarlı mənbələrdən daxil olan məlumata görə, İrəvan apreldə müharibəyə başlamağı planlaşdırır. Toplanan faktlar və məlumatlar Ermənistanın sərhəddə aqressiv hərəkətlərə məqsədyönlü şəkildə hazırlaşdığını göstərir ki, bu da yeni eskalasiya təhlükəsini real edir.

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Ermənistan-da savaş hazırlıqları haqda iddialar reallığı əks etdirir. S. Aliyevin sözlərinə görə, rəsmi İrəvanın bu arada intensiv konstruktiv açıqlamalar səsləndirməsinin özü də əslində qarşı tərəfin savaş hazırlığından xəbər verir, nəinki sülh planından: "Burada yeni döyüşlər başlayarsa, bunun məsulyyətini Azərbaycanın üzərinə yıxmaq niyyəti yəqin gü-

dülür. Beləliklə, dəqiq deyə bilərik ki, bəli, qarşı tərəf revanşizmə hazırlaşır. Amma şərti sərhəddə yeni toqquşmaların olub-olmayacağı haqda mən dəqiq heç nə deyə bilmərəm. Azərbaycanın xəbərdarlığının ciddiliyini dərk edib hazırlıqlara son qoysalar addımları davam etdirsələr, yəqin olacaq. Amma bununla regiondakı reallığı və xəritəni dəyişəcəklərini düşünənlər bu savaşda, ümumiyyətlə, xəritədən silinə bilərlər. Qoy yaxşı-yaxşı düşünsünlər, bu onlara lazımdır mı?" **Deputat xəbərdarlığını etdi:** "Əgər Paşinyan indi də "Ermənistan Qərbi Azərbaycandır" deməyə hazırlaşarsa, onda buyursunlar".

Ermənişünas alim, Türkiyənin Erciyes Universitetinin professoru Qafar Çaxmaqlı da rəsmi İrəvanın siyasi və diplomatik oyunbazılıqla məşğul olmasına diqqət çəkdi: "Ermənistanın XİN rəhbərinin niderlandlı həmkarı ilə görüşündə səsləndirdiyi fikirlər razılaşdırılmamış iki maddə ilə bağlı idi və bu, təbii ki, auditoriyaya ünvanlanıb. Guya Ermənistan konstruktiv yanaşma nümayiş etdirir. Hər iki maddədə özünə manevr imkanları da qoyur. Dövlət beynəlxalq qurumlara iddialardan vaz keçir, amma ayrı-ayrı fərdlərin müraciətinə qarışmır. Bu, o de-

Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları davam edir

Ermenistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin mətninin və təşəbbüsünün müəllifi Azərbaycan Respublikasıdır. Bu, məhz Azərbaycan tərəfindən Ermənistanla təqdim olunub. Ancaq nəzərə almaq lazımdır ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı törətdiyi insanlıq əleyhinə cinayətlər və digər əməllər yaddan çıxacaq faktlar deyil. Bütün bunlar ümumi kontekstdə nəzərdən keçirilməlidir.

Bu fikirləri XII Qlobal Bakı Forumunda jurnalistlərə açıqlamasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev deyib.

O qeyd edib ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları hələ də davam edir. "Prezident İlham Əliyev tərəfindən də vurğulandığı kimi, Ermənistanın konstitusiyasında dəyişməli olan məqamlar var. Məhz bu regionda davamlı sülhün bazasını və əsasını təmin etməlidir. Nəzərə almaq lazımdır ki, dövlətlərarası münasibətlərdə, münaqişələrin həllində ölkələrin konstitusiyasının dəyişdirilməsi birinci hal deyil və bu xüsusda bir sıra nümunələr mövcuddur", - deyə Prezidentin köməkçisi vurğulayıb.

"Daşnak" taborunda Ermənistan vətəndaşları da var idi

Martın 13-də Bakı Hərbi Məhkəməsində davam etdirilən məhkəmə prosesində təqsirləndirilən şəxs - Ermənistan Respublikasında anadan olmuş və orada qeydiyyatda olan, həmin ölkənin vətəndaşı, Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçusu, general-mayor ali hərbi rütbəsində xidmət etmiş Davit Manukyan Qarabağda Azərbaycan dövlətinə qarşı vurmuş "Şuşa" xüsusi hərbi batalyonunun komandirinin Jirayr Səfilyan olduğunu etiraf edib.

D. Manukyan suallara cavabında J. Səfilyanın Livanın paytaxtı Beyrut şəhərində doğulduğu barədə məlumatsız olduğunu bildirərək deyib: "O, "Qərbi Ermənistan"dan gəlmişdi, amma Ermənistan vətəndaşı idi".

O, Qarabağda Azərbaycana qarşı vuruşmuş "Daşnak" adlandırılan taborun dəstələrindən ibarət olduğunu bildirib.

"Dəstələrdə Qarabağdan olanlar və Ermənistan vətəndaşları var idi", - deyə o əlavə edib.

məkdir ki, Ermənistan məhkəmələrə müraciətlərin başqa üsuluna keçir. Bu, razılaşma deyil. İkinci razılaşdırılmamış maddə ilə bağlı da manevr edir. Beynəlxalq müşahidəçilərin sərhəddə işini davam etdirməsi ilə bağlı missiya artıq iki il uzadılib. Onların hansı yerdə və nə şəkildə qalmasının əhəmiyyəti yoxdur. Demarkasiya işi bəlkə iki ildən daha çox davam edə bilər və avropalılar orada olacaqlar". **Q.Çaxmaqlının sözlərinə görə, bütün bunlar göstərir ki, bu bəyanatların arxasında məkrli məqsəd var:** "Ona da inanmaq çətinidir ki, Ermənistan vaxt qazanıb müharibəyə başlasın. Bəlkə də lokal bir tədbir görüb məqsədinə çatmaq üçün sərhəddə eskalasiyaya gedə bilərlər. Amma Ermənistanın

müdafiə gücü buna imkan vermez ki, açıq savaşa girsin. Belə hərbi hazırlıq və müharibəyə getmə alqısı yenə də daxili və xarici auditoriya üçünədir. Həm də unutmamaq olmur ki, ölkə seçki ərafəsindədir və Paşinyan bu seçkiləri udmaq üçün xalqın milliyətçi revanşist təbəqəsini öz tərəfinə çəkmək istəyir".

Ermənistanı növbəti dəfə müharibəyə sürükləmək istəyirlər, buna şübhə yoxdur. Fransa başda olmaqla, Aİ, həmçinin digər bir sıra ölkələr öz maraqlarını bölgədə gərçəkləşdirmək, Minsk Qrupu-nu diriltmək üçün lokal toqquşmalara nail olmağa çalışırlar. Amma Prezidentin bundan əvvəl dediyi kimi, "peşman olacaqlar!"

□ **E.PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Bakıda mühüm toplantı

Martın 15-dək davam edəcək tədbirdə müxtəlif ölkələrin prezidentləri, dövlət və hökumət rəhbərləri iştirak edir

Martın 13-də "Gülüstən" sarayında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Dünya düzünün yenidən düşünülməsi: çağırışların firsətə çevrilməsi" mövzusunda XII Qlobal Bakı Forumu öz işinə başlayıb. Martın 15-dək davam edəcək tədbirdə müxtəlif ölkələrin prezidentləri, dövlət və hökumət rəhbərləri iştirak edir.

Şimali Makedoniya Respublikasının Prezidenti Qordana Siljanovska-Davkova çıxışını əsasən "proseslər belə davam etsə, bizi necə gələcək gözləyir" sualı ətrafında qurub. "Enerji, rəqabət, tərəfdaşlıq kimi bir çox məsələlər var. Biz bir yerdən başlamalıyıq. Niyə? Çünki biz bu il BMT-nin ildönümünü qeyd edirik. BMT müstəmləkəçilik əleyhinə və sülh layihəsi idi, lakin biz müharibə ilə üz-üzəyik. Avropa İttifaqı da sülh layihəsi kimi yaradılmışdı, amma Avropada da müharibə var. Beləliklə, bu, son zəngdir", - deyərək bildirib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev forum çərçivəsində keçirilən "Geosiyasi Dəyişmələr: Məsuliyyətli Tərəfdaşlıq Rəqabətə qarşı" mövzusunda paneldə çıxış edib: "İstərdik ki, Avropa İttifaqının (Aİ) bizim regiona qarşı yeni siyasətini görək. Aİ-nin Cənubi Qafqazda siyasəti bir ölkə ilə yekunlaşmamalıdır. Aİ-nin Ermənistanı silahlandırması, onu regional müstəvidən qoparmağa çalışdığını görürük. Amma biz çalışacağıq ki, Aİ-nin siyasəti regional səviyyədə olsun".

Prezidentin köməkçisi onu da bildirib ki, postsovet məkanında yeni realıq göz qarşısındadır: "Azərbaycan yeni reallıqların eti-

barlı tərəfdaşdır. Ölkəmiz hazırda baş verən dəyişiklikləri izləyir. Ölkə olaraq götürük ki, qütbləşmə baş verir. Azərbaycan hər zaman çoxtərəfli diplomatiyanın tərəfdaşıdır. Biz eyni zamanda Şərq-Qərb toqquşmasının dərinləşməsinə görə. Böyük güclərin çəkilməsi hər zaman maraqlara uyğun olmur. Cənubi Qafqazda geosiyasi toqquşmanın qarşısının alınmasının təşəbbüskarı Azərbaycan olub. Azərbaycan hərbi-siyasi yolla işğala son qoydu. Azərbaycan regionda yeni status-kvo yaradıb. Bu, ölkələrin suverenliyinə əsaslanıb. Bu region bizə məxsusdur, digər tərəflər gəlib burada dərs keçir. Azərbaycan hesab edir ki, Ermənistan öz təhlükəsizliyini Cənubi Qafqaz regionunun daxilində axtarmalıdır, kənarda yox. Biz konkret layihələrlə müxtəlif regionları birləşdiririk. Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin həlli konfliktlərin həlli üçün nümunədir. Bəzən erməni həmkarlar deyir ki, Azərbaycan Ermənistanın müstəqilliyini təyin edib, çünki işğal siyasəti onların müstəqilliyi üçün təhdid idi. Bəzi hadisələr indi Yaxın Şərqdə baş verir. Azərbaycan coğrafi baxımdan Yaxın Şərqə yaxın ölkədir. Bu reallıqları nəzərə alaraq, xaric siyasətimizin prioritetində Mərkəzi Asiya ilə əlaqələrin gücləndirilməsinə çalışırıq. Bundan başqa, Türkiyə, TDT bu bö-

gədə yeni realıqdır. Bizdə resurslar var. Eyni zamanda Gürcüstan-Azərbaycan münasibətləri qonşuluq münasibətlərinin nümunəsidir. Bu, Ermənistan üçün də nümunə ola bilər. Xəzər dənizi bizi ayırmır, birləşdirir. Bazar böyükdür, iki böyük iqtisadi güc də dənizin qütblərindədir. Azərbaycanın çoxtərəfli siyasəti bununla da bitmir. Azərbaycan enerji konsepsiyası vasitəsilə çalışır ki, 3-4 dənizi birləşdirsin. Azərbaycanın enerji layihələri artıq Adriatik dənizi sahillərinə çatıb. Biz 4 dənizi yeni tərəfdaşlıqda birləşdiririk. Balkanlarla aramızda məsafə çoxdur, lakin çoxtərəfli inkişaf biz yeni realıqlar yaradır".

Bu mövzudakı paneldə Türkiyənin keçmiş xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu da çıxış edərək, qeyd edib ki, ABŞ yeni qaydalar yaradır və təlqin edir: "Rusiyanın öz bölgəsində fəaliyyəti Aİ-nin təhlükəsizliyinə təsir edir. İkinci Dünya müharibəsindən sonrakı düzən tam başa çatmayıb. Biz etiraf etməliyik ki, yaşadığımız dövr artıq dəyişir. Türkiyə olaraq, biz düşünürük ki, biz Rusiya-ABŞ-dən daha çox Çin-ABŞ rəqabətini görəcəyik. Parçalanmış dünyada yeni güclər ortaya çıxıb. Yeni güclər çalışır ki, yeni global düzəni dəyişsinlər. Bu məsələlər Qərb tərəfindən başa düşülməlidir. Qlobal Cənub meydana çıxıb, amma onlar Qlobal Qərbə təhdid edə bilməz".

Çavuşoğlu qeyd edib ki, Qərb heç bir müharibənin, münasibətlərin qar-

şısını ala bilməyib: "Bizdən əvvəlki sistem hələlik tam dağılmayıb. Amma biz hamının iştirak etdiyi yeni sistemi ortaya çıxarmalıyıq. Biz yeni dünyada münasibətləri dəyişməliyik. Münasibətlər rəqabətəsaslı olmamalıdır. Bütün böhranlar Türkiyənin siyasi sabitliyinə, iqtisadiyyatına təsir edir. Buna görə də Türkiyənin global sistemdə aktivliyi başadüşüldür. Biz Antaliya Diplomatiya Forumunda Ukrayna və Rusiyadan olan rəsmiləri görüşdük, sül-

hə nail olmaq istəyirdik. Amma ABŞ müharibənin davam etməsini istədi. Türkiyənin təklifini bəzi Aİ ölkələri dəstəkləyib, tam dəstək verməyib".

Çin Hökumətinin Avropa məsələləri üzrə səbiq Prezidenti Şarl Mişelin çıxışı da maraqlı olub. "Biz Avropayıq və Avropa olaraq yekdil olmalıyıq. Əgər biz beynəlxalq

Forumda çıxış edən Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri Jelka Tsviyanoviç diqqətə çatdırıb ki, Qlobal Bakı Forumu hər bir şəxs üçün öz ölkələrində qarşılaşdıqları problemlərdən danışmaq üçün yaxşı fürsətdir: "Bu həm də mənim üçün qarşılaşdığımız dramatik proseslər barədə danışmaq üçün yaxşı fürsət oldu. Bu forumda həm təcrübələrimizi, həm də narahatlıqlarımızı bölüşdük".

Avropa İttifaqı Şurasının səbiq Prezidenti Şarl Mişelin çıxışı da maraqlı olub. "Biz Avropayıq və Avropa olaraq yekdil olmalıyıq. Əgər biz beynəlxalq

"Sülh sazişinin mətni ilə bağlı danışıqlar yekunlaşıb"

"Sülh sazişi layihəsi ilə bağlı mən onu dəyər bilərəm ki, sazişin mətni ilə bağlı artıq danışıqlar prosesi yekunlaşıb". Bunu Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov XII Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

"Yeni biz bir neçə dəfə məlumat vermişdik ki, son iki maddə qalıb və yaxın günlərdə Ermənistan tərəfi iki açıq maddə üzrə Azərbaycan tərəfinin təkliflərini qəbul etdiyini bizə əlaqə kanalları vasitəsilə çatdırıb.

Buna görə mətn üzrə işlərin yekunlaşdırılmasını biz qeyd edə bilərik", - o bildirib.

Ceyhun Bayramov suriyalı həmkarı ilə danışacaq

Yaxın zamanlarda Azərbaycan və Suriya xarici işlər nazirləri arasında telefon danışığı olacaq.

Bunu Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov martın 13-də XII Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

Nazir bildirib ki, Suriyadakı Azərbaycan səfirliyi 12 illik fasilədən sonra fəaliyyətini bərpa edib: "Daha sonra Əsəd rejiminin qeyri-dost addımları nəticəsində dayandırıldı. Ancaq rejim devrildikdən sonra iki ölkə arasında münasibətlərin bərpası istiqamətində addım atıldı. Artıq bu ölkəyə ilk humanitar yardımı da göstərmişik".

C.Bayramov vurğulayıb ki, Azərbaycan Suriyanın bərpasına əlindən gələn dəstəyi göstərəcək.

XİN başçısı həmçinin son Azərbaycan vətəndaşı ölkəyə qaytarılanadək Suriyadan repatriasiya prosesinin davam etdiriləcəyini açıqlayıb.

hüquqa olan inamı gücləndirmək istəyirikse, həm rəy olmalıyıq. Əgər belə olmasa, sadəcə, pərakəndə fəaliyyət göstərəcəyik, Ukraynadakı hadisələrdən sonra daha pis fəsadlarla üzləşəcəyik", - deyərək bildirib.

Ş.Mişel rəhbər ticarət müharibəsindən də danışdı: "Ticarət müharibəsi Ağ Evdə başlayan ideyanın nəticəsi ola bilər. Bunu hamı bilir. Ümumdünya Ticarət Təşkilatı çərçivəsində biz effektiv qərarların qəbuluna nail ola bilərik. Aİ nəinki ənənəvi tərəfdaşlarla, dünyanın digər hissələri ilə tərəfdaşlıq qurmalıdır. Gələcəkdə regional təşkilatlar daha mühüm rol oynayacaqlar. Ölkələrin öz siyasətləri var. Amma biz Aİ çərçivəsində Afrika, Asiya ilə, orada olan təşkilatlarla əməkdaşlıq edə, əlaqələr qura bilərik. Təhlükəsizlik məsələsi, müharibələr, böhranlar problemi var. Amma biz çalışırıq bu problemləri aradan qaldıraq".

"Bizim nəsil dünyanı daha gözəl bir məkana çevir-

məkdə uğursuz oldu. Lakin gənc nəsil Qərblə Şərq arasında körpülər qurur. Mən həm nikbinəm, həm də realist". ARTOC İnvestisiya və İnkişaf Qrupunun sədri və icraçı direktoru Şafiq Qabrin deyib.

O bildirib ki, geosiyasi dəyişikliklər tarix boyu daim baş verib. İkinci Dünya müharibəsi, "soyuq müharibə", pandemiya - bütün bu hadisələr dünyamızı dəyişib. Lakin hazırda proseslər daha da qütbləşir. Bəzi qüvvələr media vasitəsilə təsir göstərməyə çalışır. Yumşaq gücün təsiri azalır, möhkəm güc isə güclənir.

Şafiq Qabrin beynəlxalq təşkilatların əsas zəifliyinin onların daha çox hərbi xərclərlə bağlı müzakirələr aparmasında olduğunu vurğulayıb. "Anlamalıyıq ki, geosiyasi dəyişikliklər baş verdikcə geoiqtisadiyyat da dəyişəcək. Bu, bütün dünyaya təsir göstərəcək. Əgər geosiyasət sabit deyilsə, geoiqtisadiyyat da sabit olmayacaq", - deyərək əlavə edib.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

İlanın QHT-yə görünməsi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

İlon Mask və Donald Tramp tərəqqipərvər bəşəriyyətin üzərinə açıq hücumlara keçəndə təəccüb edirdim ki, niyə bunlara cavab verən yoxdur. Bütün dünyanı pulunun çoxluğu ilə şantaj edən bu adamların cavabı da elə pulla, ekonomik üsullarla verilməliydi. Sözləşisi, mən onların malik olduğu sərvətin mənbəyinin təmizliyinə də ciddi şübhə edirəm, lakin indi mövzu bu deyil. Deyirlər milyarder Rokfellerin də vaxtilə belə müdrik afyozizmi olmuşdur: “Mən sizə bütün milyonların mənbəyini, necə qazandığını göstərəm, yalnız ilk milyon dollarımdan savayı. Onu necə əldə etmişəm, yaxşısı budur soruşmayın”.

Sevindirici haldır ki, dünyadan cavab gəldi. İlon Maskın “Tesla” maşınlarını, şirkətlərini hər yerdə boykot eləməyə başlayıblar, nəticədə biznesmen bəzən 1 gündə 8-9 milyard dollar itirdi. Hətta Tramp məcbur oldu əziz dost və sponsorunu reklam etsin: Ağ Evin önündə Maskı külfətiylə qəbul etdi və ondan qırmızı maşın aldı. Bu da ABŞ tarixində görünməmiş bambılı hərəkət idi ki, prezident iqamətgahın qabağında maşın aldı, sanarsan ora hansısa maşın bazarı idi. Bazara oxşarlığı özümdən yazmıram, çünki Mask əraziyə bir neçə “Tesla” modeli (sürüb) gətirmişdi, Tramp qırmızı, sedan modeli seçib aldı. Bu qırmızı maşın bir qədər də Maskın vaxtilə kosmosu zibillədiyi məşhur qırmızı maşınına oxşayırdı.

Yeri gəlmişkən, Mask siyasətə başlayandan kosmik şirkəti “Space X”-in də işləri düz getmir. Guya Marsa adam daşıyacaq raketin sınaqları artıq 8-ci dəfədir uğursuz bitir. Çünki adam öz işini tullayıb, ona aid olmayan məsələlərə burun soxur.

Tramp və Maskın darmadağın elədiyi əsas ABŞ qurumlarından biri ABŞ İnkişaf Agentliyi - USAID idi. Onun dünya üzrə pul buraxdığı projələrin haradasa 85 faizini dayandırıldı. Dedilər ki, bu layihələrin çoxu səfəh mövzularda olub. Misal üçün, Qəzza bölgəsində təhlükəsiz seksin təbliği kimi şeylər (hərçənd sonra bunun ənənəvi Tramp-Mask dezosu olduğu da açıqlandı - orada bu cür böhtan-təklizb əməliyyatlarına adətərdə olublar).

İstər-istəməz bu ictimai projələr teması bizim ölkəmizdəki oxşar fəaliyyətlər üzrə də paralellər aparmağa təşviq edir. İzahlı yazsam, bizim qeyri-hökumət təşkilatları da vaxtaşırı bu cür karikatur, tragikomik layihələr yazıb, pul alıblar. Həm xaricilərdən, həm öz hökumətimizdən. Məsələn, mənim yadıma gəlir, bir vaxtlar bizim jurnalistika təmayüllü QHT-lər xaricdən çoxlu pul alıb guya jurnalistikanın inkişafına təkan verirdilər, lakin sonra elə həmin QHT-lərin özündən şikayət edən (“pulumuzu, maaşımızı vermir”, “eşşəyin biridir” və sairə) jurnalistlər ordusu yaranmışdı.

Yaxud hökumətimiz QHT şurasını təzə yaradanda deputatlardan biri orada belə layihə keçirmişdi: “İmkansız ailələrin uşaqları üçün sünnet mərasimlərinin təşkili”. Sonra bu sünnetlər oldumu, hökumətin nəzarətçiləri projenin düzgün icrasına baxdımı - bunları bilmədik.

Nəzarət demişkən... Mən ötən yazılarımdan birində də toxunmuşdum, QHT şuramız mart ayında yeni projələr üçün pul ayırıb, bu münasibətlə şuranın mətbuat katibi qəzetə müsahibə vermişdi. Həmin müsahibədən belə məlum oldu ki, daha projələri kimin aldığı açıqlanmayacaqlar, ancaq QHT-nin öz adı bilinəcək, vəssalam.

Əlbəttə. Axı əvvəlki illərdə QHT yiyələrinin adı açıqlananda hökumətdən pulları hansı deputat və məmurların aldığı da bilinir, lüzumsuz söz-söhbətlərə səbəb olurdu. İndi isə “ver yeyim, ört yatım, gözlə canım çıxmasın”. Əla siyasətdir. Ümid edirəm yaxın gələcəkdə ümumiyyətlə dövlət büdcəsindən maliyyələşən QHT-lərin adı dövlət və hərbi sirr kateqoriyasına salınar.

Sonda həmin intervüdə bir parça. Açıq, belə maraqlı söhbətlər hələ-hələ olmur: “Ötən ilin yayında azad edilmiş ərazilərin birində açıq havada yerli əhali ilə ilanlardan qorunmaq, onlarla qarşılaşdıqda davranış qaydaları üzrə QHT-lərdən biri təlim keçən zaman təsadüfən təlim ərazisində ilan görünüb. QHT-nin işə cəlb etdiyi ixtisaslı mütəxəssislər həmin ilanı tutaraq xüsusi konteynerə yerləşdiriblər, bütün proses də əyani şəkildə iştirakçılara izah olunub. Ancaq biz həmin anların təsvirlərinə baxmaq istədikdə, məlum oldu ki, görüntülər yararlı deyil, ən maraqlı anlar buraxılıb. QHT-lərdən xahişimiz budur ki, peşəkar foto və videoçəkiliş işinə bu ildən çox diqqətlə yanaşınsınlar”. Sitanın sonu.

Doğrudan da, ilanın tutulması üzrə layihədə ilan tutmaq unikal hadisədir.

ABŞ və müttəfiqləri son üç ildə Rusiyanı haqlı olaraq beynəlxalq hüquq və liberal dünya nizamının əsaslarını pozmaqda ittiham edərək onu beynəlxalq təcrid vəziyyətinə salmağa çalışırdılar. Lakin Donald Tramp Moskva ilə münasibətləri bərpa edir və Rusiyanı təcavüzkar, Ukraynanı isə təcavüz qurbanı adlandırmaqdan imtina edir. Bu, 1990-cı illərdə formalaşan dünya düzəninə sona çatdığı deməkdirmi?

Rusiya təcavüzkarıdır və ABŞ Trampın prezidentliyi dövründə onunla münasibətləri bərpa etmək yolunu tutur. Putin və Tramp artıq açıq və birmənalı şəkildə bu siyasi iradəni ifadə ediblər. Bu, ən azından özünü tərəflərin Vaşinqtondakı Rusiya səfirliyinin tam fəaliyyətini bərpa etmək qərarında göstərir.

Bundan əlavə, 24 fevralda - Rusiyanın Ukraynaya müdaxiləsinin üçüncü ildönümündə - ABŞ BMT Baş Assambleyasının Rusiya təcavüzünü və Ukrayna ərazilərinin işğalını pisləyən qətnaməsinin əleyhinə səs verib.

Əməkdaşlığın belə bir inkişafı postsovet ölkələri üçün nə dərəcədə təhlükəlidir? Donald Trampın bu qərarları ilə Putinə keçmiş sovet məkanında sərbəst fəaliyyət üçün “kart-blans” verməsi mümkündürmü? Əgər belə olarsa, sonra nə baş verə bilər? Təcavüzkar Rusiyanın artıq bizim ölkələrimizin ərazisinə müdaxiləsi başlaya bilərmi? Trampın beynəlxalq aləmi bu cür səhv qavramasının qarşısını kim ala bilər? O, həqiqətənmə dünyanı üç oyunçu - ABŞ, Rusiya və Çin arasında bölmək vaxtının gəldiyini düşünür?

Pressklub.az-ın suallarını tanınmış xarici analitiklər cavablandırıblar.

Ukraynanın “Penta” Siyası Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru Volodimir Fesenko hesab edir ki, hələlik

uzaqgədən nəticələr çıxarmağa ehtiyac yoxdur: “Həm Tramp, həm də Putin bir çox məsələlərdə razılığa gəlmək istəyirlər. Lakin ABŞ və Rusiya arasında danışıqlar prosesində problemlərin mövcud olduğu da açıq-aşkardır. Hələlik Tramp və Putin arasında mümkün görüşün tarixi belə razılaşdırılmayıb. Eyni zamanda ABŞ və Rusiya nümayəndə heyətlərinin yeni görüşü üçün də konkret tarix müəyyən edilməyib. Bundan əlavə, ABŞ və Rusiya arasında Ukraynadakı müharibənin başa çatdırılması da daxil olmaqla, bir çox digər məsələlərdə də fikir ayrılıqları mövcuddur”.

O qeyd edib ki, Trampın dünyanı üç oyunçu - ABŞ, Rusiya və Çin arasında bölmək qərarına gəldiyini söylə-

Rusiyanın “yeni SSRİ” planı - Qafqazı Türkiyə xilas edə bilər

Ankara bu rolu üzərinə götürməzsə, o zaman Azərbaycan daxil, regiondakı bütün ölkələri olduqca çətin günlər gözləyir...

mək üçün heç bir əsas yoxdur: “Ciddi ekspertlərin əksəriyyəti tam əksini düşünür. Tramp Putinlə yaxınlaşmaq yolu ilə Rusiyanı Çindən ayırmaq istəyir. Çin ABŞ üçün əsas rəqib və ən ciddi geosiyasi çağırış olaraq qalır. Lakin Rusiyanın Çindən imtina edəcəyi ehtimalı azdır və Çin də ABŞ-Rusiya yaxınlaşmasına birbaşa və ya dolayı şəkildə mane olacaq. Postsovet məkanından danışsaq, Çin artıq Mərkəzi Asiyayı öz maraq daşması kimi görür və Rusiyanın, məsələn, Qazaxıstanı qarşı hər hansı aqressiv addımlarına icazə verməyəcək.

Cənubi Qafqaz kontekstində isə Rusiya ekspansiyasını məhdudlaşdırın amil Türkiyənin təsiri olacaq. Türkiyənin təsiri yalnız Qafqaz regionu ilə məhdudlaşmayacaq. Ankara artıq Ukraynada sülhün bərqərar olunmasında vasitəçilik etməyə, hətta Ukrayna ərazisində sülhməramlı missiyada iştirak etməyə hazır olduğunu bəyan edib. Türkiyənin London-da Ukraynaya dəstək məqsədilə keçirilən sammitdə iştirakı bunun açıq göstəricisi idi. Əgər Tramp Rusiyadan istədiyini ala bilməse, onun Putinlə razılığa gəlmək arzusu Moskva ilə bağlı məyusluq və narazılığa çevrilə bilər. Bu hal onun ilk prezidentliyi dövründə də baş vermişdi”.

Hazırda Tiflisdə yaşayan rusiyalı siyasi ekspert Yeqor Kuroptev isə bildirir

ki, hələlik Trampın ictimai şəkildə səsləndirdiyi bəyanatların onun real strategiyasına nə dərəcədə uyğun gəldiyi aydın deyil: “Strategiyanın özü aydındır - mümkün qədər tez sülh sazişi əldə etmək. Lakin Kiyevi Ukraynaya açıq şəkildə təhlükəsizlik zəmanətləri verməyən bir sazişi imzalamağa məcbur etmək imkanı olmayan Tramp, çox güman ki, danışıqlar masasına oturmaması üçün təcavüzkarla təzyiq etməyə məcbur olacaq. Həlbuki o, bundan əvvəl Putinə açıq şəkildə dostluq mesajları ötürürdü. Variantlar müxtəlif ola bilər, lakin əgər ABŞ-da hələ də Kremlə, üçüncü ildir xəstəxanaları və uşaq bağçalarını partladan insanlarla hansısa formada əməkdaşlığa inanan insanlar varsa, onlar səhv edirlər. ABŞ-ın hazırkı prezidenti nə edirsə-etsin, Kreml istənilən sazişdən Qərb və ABŞ əleyhinə koalisiyanın liderinə çevrilmək üçün istifadə edəcək. Bu, Kremlin strategiyasıdır və o, bundan imtina etməyəcək. Çünki demokratik ölkələrin “KQB”nin qatilləri ilə əməkdaşlıq etməsinin mümkün olmadığını bilir və belə bir əməkdaşlığa inam ola bilməz”.

O vurğulayır ki, Cənubi Qafqaz və Rusiyanın qonşuluğunda yerləşən digər ölkələrə gəlincə, təəssüf ki, burada istənilən halda pozitiv proqnoz-

lar yoxdur: “Azərbaycan və Türkiyənin BRİCS-ə (Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin və Cənubi Afrika İttifaqı) formal üzlük müraciətləri artıq açıq signal idi. Eyni zamanda Gürcüstan hökumətinin tam şəkildə Kremlin qanadı altına keçməsi, bunun üçün etiraz aksiyası iştirakçılarının döyülməsi və yüzlərlə insanın həbs edilməsi, vəziyyətin ciddiliyini göstərir. Əlbəttə, Gürcüstan iqtidarı da hakimiyyətini itirmək istəmirdi, lakin onların bütün addımlarının əsasında Kreml qarşısında qorxuları dururdu.

Düşünürəm ki, Kremlin qonşu ölkələri “yeni SSRİ” modelinə uyğun ələ keçirə bilməyəcəyini ABŞ deyil, məhz Türkiyə müəyyən edəcək. Türkiyənin bölgədə hərbi qüvvələri, son dərəcə effektiv ordusu, resursları və ən əsası siyasi iradəsi var. O, Putinin kim olduğunu yaxşı bilir. Əgər Türkiyə regional güc və NATO üzvü kimi liderlik rolunu üzərinə götürsə, Kremlin Cənubi Qafqazda heç bir uğur əldə etmək şansı olmayacaq və əlləri bağlanacaq. Əgər Türkiyə bu rolu götürməzsə, o zaman regiondakı bütün ölkələri olduqca çətin günlər gözləyir. ABŞ-a ümid bəsləmək yaxın gələcəkdə mümkün deyil. Təəssüf ki, hər kəs öz başının çarəsinə baxmalı olacaq”.

□ “Yeni Məşavət”

Məktub Xameneiyə yetişdi - Bakıdan Tehrana qəfil zəng

İran ətrafında artan gərginlik Bakının narahatlığının əsas səbəblərindən biridir; analitiklər deyir ki...

Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Prezidentinin diplomatik müşaviri ABŞ Prezidenti Donald Trampın məktubunu İrana çatdırıb. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bu barədə İranın xarici işlər naziri Abbas Araçqi “Instagram” hesabında bildirib. “BƏƏ Prezidentinin diplomatik müşaviri Ənvər Qarqaşla görüşdüm.

İkitərəfli münasibətləri və regional məsələləri müzakirə etməkə yanaşı, ABŞ prezidentindən məktub da almışam”, - Araçqi qeyd edib. BƏƏ Prezidentinin diplomatik müşaviri Ənvər Qarqaş İrana səfər edib. Səfər çərçivəsində BƏƏ Prezidentinin müşaviri İranın xarici işlər naziri Abbas Araçqi ilə danışıqlar aparıb. Ali rəhbər Xameneinin Trampın məktubunu qəbul edib-etməyəcəyi bəlli deyil.

Qeyd edək ki, Tramp Xameneiyə məktub göndərərək İranın nüvə silahı hazırlamasının qarşısını almaq üçün danışıqlara çağırıldığını, hərbi əməliyyatdansa diplomatiyaya üstünlük verdiyini bildirib. “Tramp öz tələblərini irəli sürməyə çalışır, lakin İran bunu qəbul etməyəcək”, - deyərək Xamenei cavabında belə deyib. “Bəzi vicdansız hökumətlər problemləri həll etmək üçün deyil, öz maraqlarını sıırmaq üçün danışıqlar aparırlar. İran İslam Respublikası, şübhəsiz ki, onların ümidlərini doğrultmayacaq”, - Xamenei qeyd edib. İran prezidenti Məsud Pezeşkian da amerikalı həmkarı haqda sərt danışib. O, Ukrayna lideri Volodimir Zelenski ilə davranışını utancverici adlandırıb. “Zelenskiyə qarşı etdiyi davranış həqiqətdən utancvericidir. Onların “biz sənə bunu etməyi, bunu etməməyi əmr edirik, yoxsa belə edərik” demələri qəbul edilməzdir. Ümumiyyətlə, səninlə danışıqlara gəlməyəcəyəm, nə qələt istəyirsən, et!” - deyərək İran prezidenti söyləyib.

İranın baş diplomatı Araçqi isə deyib ki, Tramp Tehranın nüvə silahı əldə etməsi ilə bağlı qorxularını ifadə etməkdə də səhvidir. Diplomatik idarə-

nin rəhbəri vurğulayıb ki, İran Nüvə Silahlarının Yayılması Müqaviləsinin (NPT) prinsiplərinə əməl etməyə davam edir. Əsas məsələ İranın nüvə silahı əldə etməsinin qarşısını almaqdırsa, o zaman problem yoxdur. İranın mövqeyi çox aydındır. Tehran NPT-yə və Ali Rəhbərin (Əli Xameneinin nüvə silahının istehsalına qadağa haqqında) hər şeyi müəyyən edən fitvasına (dini əmr - red.) sadıqdır”, - deyərək Araçqi bildirib.

Son günlər İran ətrafında hiss olunan Vaşinqton-Tehran gərginliyi əlbəttə ki, Bakının da diqqətindədir. Bu səbəbdən xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun Araçqi-yə zəngi diqqət çəkir. Telefon danışığı zamanı Azərbaycan-İran ikitərəfli və regional münasibətlərindən irəli gələn məsələlər müzakirə olunub. Nazir Ceyhun Bayramov mövcud Azərbaycan-İran əlaqələrinin inkişafında siyasi dialoqun əhəmiyyətini vurğulayıb. Azərbaycan və İran arasında enerji, nəqliyyat və investisiya sahələrində həyata keçirilən birgə layihələrin strateji əhəmiyyət daşıdığı qeyd edilib. Xüsusilə İran ərazisindən keçən nəqliyyat dəhlizlərinin, eləcə də Azərbaycanın qərb regionları ilə onun Naxçıvan Muxtar Respublikasını birləşdirəcək infrastruktur layihələrinin region üçün yeni imkanlar yaratdığı diqqətə çatdırılıb. Həmçinin iki ölkə arasında ticarət və iqtisadi əlaqələrin inkişafı məqsədilə hökumətlərarası iqtisadi komissiyanın rolu qeyd olunub. Telefon danışığı zamanı qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb. İran ətrafında gər-

ginlik sözsüz ki, Bakının narahatlığının səbəblərindən biridir. Amma bu zəngin səbəbləri sırasında Türkiyə-İran, İsrail-İran gərginliyi, Suriya məsələləri də istisna edilmir. Bu arada, Rusiya, Çin və İranın Çabaxar limanı yaxınlığındakı sularda “Təhlükəsizlik əlaqəsi - 2025” adlı birgə hərbi dəniz təlimləri Vaşinqtonun diqqətini cəlb edib. Hərbi təlimlərdə 3 dövlətin hərbi gəmiləri iştirak edir. Təlimlər iştirakçı ölkələrin silahlı qüvvələri arasında qarşılıqlı etimadın və əməkdaşlığın dərinləşdirilməsinə xidmət etməlidir. Rusiya, Çin və İran Hind okeanının şimalında keçirilən bu hərbi təlimlər vasitəsilə ABŞ-a mesaj göndərirlər.

Deputat Asim Mollazadənin “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, Azərbaycan İranın böyük güclərlə münasibətlərinə qarışmır. Onun fikrincə, Azərbaycan İranla əsasən logistika, dəhlizlər mövzusunda müzakirələr aparır: “Azərbaycanın İranla Qərb arasında məsələlərin həllində iştirakına ehtiyac yoxdur”. Deputat İrana hücum gəlincə, bunu istisna etmir: “Hər şey Tehranın hərəkətlərindən asılıdır. Bölgədə hərbi müdaxilə mümkündür. Sadəcə, vəziyyətin nəzarətdən çıxması üçün İran nüvə proqramından imtina etməlidir”.

Analitik Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Vaşinqton İrana təzyiqi artırmağı planlaşdırır: “ABŞ İran neftini daşıyan tankerləri okean və dənizlərdə saxlayaraq yoxlamalar həyata keçirəcək. Bu, İranın neft satışında problemlər yaradacaq. Ağ Evin də məqsədi budur ki, İran böyük həcmdə neft satışı həyata keçirə bilməsin və bu onun iqtisadiyyatına mənfi təsir etsin. Görünür, Vaşinqton bu yolla İranın ABŞ-ın şərtlərini qəbul edə-

cəyini düşünür. Ancaq İranın mühafizəkar dairələri Vaşinqtonun tələblərini yerinə yetirməyəcək, ali dini lider Əli Xamenei Prezident Məsud Pezeşkianla ABŞ-la danışıqlar aparmağı qadağan edib. Bunun müqabilində mühafizəkar dairələr İranın Rusiya və Çinlə hərbi ittifaqı gücləndirməyi lazım bilirlər”.

Təhlilçi Asif Nərimanlıya görə, Trampın Xameneiyə məktubu İran ətrafında yeni gərginlik mərhələsinin başlanğıcı deməkdir: “ABŞ-da İranla bağlı üç sənənin masada olduğu müşahidə edilir: nüvə proqramı ilə bağlı razılaşmanın əldə edilməsi; nüvə proqramı da daxil olmaqla İranın Yaxın Şərqdə silahlı dəstələr qurması, “müqavimət oxu” adlandırıldığı sistemdən imtina etməsinə dair genişçaplı öhdəlik götürüldüyü anlaşma; İran hərbi müdaxiləsinin edilməsidir. Fikrimcə, hərbi müdaxilə sonuncu seçim olaraq saxlanılır, hərçənd Vaşinqtonda bunun əleyhdarları tərəfdarlarından daha çoxdur”.

Siyasi şərhçinin fikrincə, Ukraynada müharibəni dayandırmaq istəyən Tramp növbəti böyük eskalasiyada maraqlı görünür: “Tehranın seçim imkanı böyük deyil. Mövcud şərtlərdə ABŞ-la danışıqlara Rusiya və Çinin iştirakı ilə daxil olmağa çalışır. Bu, masada əlini gücləndirmək imkanları yarada bilər. Hərbi müdaxilə seçiminə sona saxlayan Vaşinqton Tehranın genişçaplı öhdəliklər götürəcəyi müqavilənin qəbul edilməsi istiqamətində təzyiqlərini gücləndirə, sanksiyaları sərtləşdirə, hərbi rəhbərliyi hədəfə ala, proksi qüvvələrə qarşı lokal əməliyyatları genişləndirə bilər. Təbii ki, bu xüsusda regionda gərginlik Azərbaycanı narahat etməyəcək”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Ermənistan və Türkiyə arasında sənəd imzalanacaq?

Bəzi erməni politoloqlar Türkiyəli jurnalistlərin İrəvana səfərindən uzaqgedən nəticələr çıxarırlar

Türkiyəli jurnalistlərin Ermənistan səfəri Ankara və İrəvan arasında yeni anlaşmalardan xəbər verə bilər. Teleqraf.az xəbər verir ki, bunu erməni türkololoq Ruben Melkonyan deyib. Onun fikrincə, səfər və İrəvanda baş nazir Nikol Paşinyanla müsahibənin təşkili qarşılıqlı anlaşma əsasında olub: “Bu, Ankara-İrəvan xəttində baş verənlər kontekstində nəzərdən keçirilməlidir. Məsələn, güman edirəm ki, Rusiya sərhədcilərinin “Marqara” sərhəd-keçid məntəqəsindən (Türkiyə ilə sərhəddən) çıxarılması da eyni prosesin tərkib hissəsidir. Bu, Ermənistan və Türkiyə arasında hansısa razılaşmanın əldə olunması prosesində başqa bir mərhələ ola bilər.

İstisna etməyirəm ki, bütün bunlardan sonra sərhədin açılması üçün bəzi sənədlərin imzalanacaq. Mən buna o kontekstdə baxıram. Çox sayda türk jurnalistin İrəvana səfəri və Paşinyanla müsahibəsi təsadüfi deyil. Bu, Ermənistanın təşəbbüsü ilə hansısa böyük prosesin tərkib hissəsidir. Həmçinin jurnalistlər Ankaranın icazəsi olmadan İrəvana gələ bilməzdi”.

Melkonyan həmçinin baş verənləri sülh müqaviləsi ilə əlaqələndirib: “Bu, həmçinin Türkiyə və Azərbaycanın növbəti tələblərinin yerinə yetirilməsi məsələsi ola bilər. Məsələn, Azərbaycanla sülh müqavilənin həll olunmamış məsələləri ilə bağlı razılaşma, Bakı ilə hansısa sənədin imzalanması ola bilər”.

Melkonyan tezliklə yuxarıda qeyd etdiyi və digər məsələlərin həlli yönündə yeni xəbərlərin olacağını proqnozlaşdırır.

Yada salaq ki, Ermənistan parlamentin xarici əlaqələr komissiyasının sədri Sarkis Xandanyan bu günlərdə “ələ təəssürat yaranır ki, Azərbaycan Ermənistan və Türkiyə arasında münasibətlərin normallaşması prosesini dalana salmağa çalışır” deyib. “Biz bu məsələni Türkiyənin rəsmi şəxsləri ilə müzakirə edirik. Fikrimcə, əksinə, Ermənistan və Türkiyə arasında münasibətlərin qurulması Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh prosesinə yaxşı stimül verə bilər”, - deyərək erməni deputat bildirib. O əlavə edib ki, Azərbaycan açıq-aşkar Ermənistan və Türkiyə arasındakı münasibətlərin normallaşmasına və sərhədin açılmasına meyilli deyil.

Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan da eyni yalanı tirajlamışdı. Demişdi ki, “Biz Türkiyə ilə işləyirik və işləməyə davam edəcəyik. Təəssüf edirəm ki, Azərbaycan Ermənistan-Türkiyə sərhəd məsələlərinə, münasibətlərin normallaşmasına təsir etməyə çalışır. Bu, çox pisdir. Düşünürəm ki, Türkiyə rəsmiləri də bunu anlaşırlar”, - deyərək Simonyan əlavə etmişdi.

Onu da əlavə edək ki, Ermənistan Türkiyə ilə sərhəddə yerləşən “Marqara” keçid məntəqəsinin inşasını başa çatdırıb. Bu haqda fevralın 27-də ərazi idarəetmə və infrastruktur naziri David Xudatyan brifinqdə deyib. Türkiyə ilə Ermənistan arasında sərhəd 1993-cü ildən bağlıdır. Ermənistan hökuməti 2021-ci ildə Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmaq niyyətində olduğunu bildirib. Ankara və İrəvan bunun üçün xüsusi nümayəndələr təyin edib. 2023-cü ilin yanvarında Ankara birbaşa hava yüklərinin daşınmasına qoyulan qadağanın aradan qaldırıldığı barədə İrəvanı məlumatlandırıb. Həmin ilin martında isə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan Türkiyə ilə sərhəd keçidinin üçüncü ölkə vətəndaşları və diplomatik pasport sahibləri üçün açılması barədə razılıq əldə olunduğunu bəyan edib.

Xatırladaq ki, Türkiyə ilə Ermənistan arasında normallaşma prosesi üzrə xüsusi nümayəndələr - səfir Serdar Kılıç və Ermənistan Milli Assambleyasının vitse-spikeri Ruben Rubinyan danışıqlar aparır.

□ **“Yeni Müsavat”**

Ölkədə “ikinci çörək” adlanan kartofun qiyməti artıb. Son bir həftədir ki, bazarlarda kartof alıcılara 1,20 - 1,50 qəpiyə təqdim olunur. Qiymət artımına səbəb kimi bazarda yerli məhsulun az olması və idxalın azalması göstərilir. Son bir neçə ildə kartofun əkin sahəsi 75 mindən 25 min hektara düşüb. Ölkədə kartof əkin sahələrinin azalması da kartofun qiymətinə təsir edir. Çünki istehsal azalanda qiymətlər qalxır. Məhsul az istehsal ediləndə bu, avtomatik qiymətlərə təsir edir.

Məsələyə münasibət bildiren **kənd təsərrüfatı üzrə mütəxəssis Vahid Məhərrəmov** Bakupost.az deyib ki, istehsal olunan məhsul tələbatı ödəmədiyi üçün qıtlıq yaranır və bu da qiymət artımına səbəb olur: “Yerli istehsal əhalinin tələbatını ödəmir. Biz də həmin məhsulu xaricdən idxal edirik. Həmin ölkələrdə məhsulun topdansaşına təsir edən amillər sırasında qiymət artımı, logistika qiymətlərinin artmasını göstərə bilərik. Bu, məhsulun ölkəmizdə qiymət artımına səbəb olan faktlar arasındadır”.

Ekspertin sözlərinə görə, 2005-ci ildən bu yana Azərbaycanda kartof istehsalı azalıb. Ən çox 2005-ci ildə istehsal olunmuşdu. Əhalinin sayının kəskin artmasına baxmayaraq, bu müddət ərzində kartof istehsalını o səviyyəyə çatdırı bilməmişik. Son bir neçə ildə kartofun əkin sahəsi də azalıb. Çünki kartofu saxlamaq üçün Azərbaycanda soyuducu anbarlar yoxdur ki, məhsullar orada bir müddət saxlanılsın və sonradan mərhələ üzrə bazara çıxarılsın.

Ekspertin dediyinə görə, kartof toxumu kimi istifadə edilən material əslində toxum deyil, adi ərzaq üçün nəzərdə tutulmuş kartof

yumrularıdır: “Ərzaq üçün nəzərdə tutulan kartof yumrularından toxum kimi istifadə etmək məhsuldarlığa təsir göstərir. Bu halda məhsuldarlıq arta, məhsulun keyfiyyəti yaxşılaşa və bu sahə inkişaf edə bilməz. Ölkəyə gətirilən gübrələrin keyfiyyəti də aşağıdır. Kəndlilərimiz buna görə yaxşı nəticə əldə edə bilmirlər. Kartof elementlərə tələbatı olan bitkidir, xüsusilə kaliuma tələbatı çoxdur. Təsəvvüflər olsun ki, bu sahədə də idxal monopoliyası mövcuddur. Monopolistlər imkan vermir ki, azad sahibkarlar digər ölkələrdən kartof gətirib, nisbətən ucuz qiymətə bazara təklif etsinlər. Bütün bu səbəblər ölkəmizdə kartofun qiymətini yüksəldir”.

İqtisadçı ekspert Akif Nəsirli bildirib ki, yerli istehsal müxtəlif mövsümlərdə yetişir. Həmin mövsümlərdə də istehsal olunan kartofun bir hissəsi ixrac edilir. Bu da ilin müəyyən dövrlərində kartof çatışmazlığına səbəb olur: “Bu il kənd təsərrüfatı məhsullarının məhsuldarlığı çox aşağı düşüb. Ona görə də bu il əvvəlki illərdən fərqli olaraq, bazarda kartof qıtlığı müşahidə olunur”.

Ekspertin sözlərinə görə, idxalçılar süni şəkildə kartof idxalını azaldaraq qiy-

“İkinci çörək” bahalaşdı - səbəb yenə monopoliya?!

Ekspert deyir ki, azad sahibkarlara digər ölkələrdən kartof gətirib nisbətən ucuz qiymətə bazara çıxarmağa imkan verilmir

mətlərin bahalaşmasına şərait yaradırlar. Onlar çox kartof gətirib az qazanmaqdan- sa, az kartof gətirib çox qazanmağı üstün tuturlar: “Di-

gər tərəfdən də idxalçılar ehtiyat edir ki, böyük həcmdə kartofu ölkəyə gətirəcəklər, ardınca da yeni kartof çıxacaq. Onların gətirdikləri kartofun qiy-

məti düşəcək və ziyana gedəcəklər. Yaza doğru gətirdiyinə görə sahibkarlar idxala həssas yanaşırlar. Ona görə də kartofun qiyməti bahalaşır”.

İqtisadçı ekspert Eyyub Kərimli qeyd edib ki, kartofun qiymətinin qalxması mövsümi amillərlə bağlıdır: “Qış ayları ilə əlaqədar yerli məhsulun becərilməsi həyata keçirilmir, ancaq ehtiyatda olan məhsullar satılır. Bu da qiymətlərə təsir edir. Digər tərəfdən, hesab edirik ki, bəzi hallarda mağazalarda qiymət süni olaraq artırılır. Əgər biz müşahidə etsək, bazarlarda belə kəskin qiymət artımı olmur”.

Ekspertin dediyinə görə, əsasən də yerli məhsulun qiymətindəki artım onun keyfiyyətinin daha yaxşı olması ilə əlaqədardır: “Ölkəyə Belarussdan, Gürcüstan və İrandan idxal olunan kartoflar bəzən daha ucuz satılır. Lakin hesab edərim ki, onların keyfiyyəti yerli kartof qədər deyil. Buna görə də yerli məhsul daha bahalı qiymətə alıcılara təklif olunur”.

□ “Yeni Müsavat”

Bakının dərinləşən Xəzər dərdi

Ekoloq: "Səviyyə düşmələrinin qarısının alınması üçün dənizə tökülən çayların sululuğunun artırılması vacibdir"

Son dövrlərdə Xəzər dənizində baş verən ekoloji təsirləri hiss etməmək mümkün deyil. Xəzərin suyunun səviyyəsinin azalması artıq ciddi bir problem kimi müzakirə olunmağa başlayıb. Bu hal Xəzəryanı ölkələri də narahat edən bir məsələyə çevrilib. Son illərdə təkcə Azərbaycan sahilində Xəzərin suyu onlarla metr geri çəkilib. Bu isə ciddi həyəcan təbili çalınmasına əsas verir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Coğrafiya İnstitutunun Xəzərin hidro-meteorologiyası şöbəsinin müdiri, coğrafiya elmləri doktoru Səid Səfərov iqtisadiyyat.az-a deyib ki, dəniz suyunun səviyyəsi 1995-ci ildən indiyə qədər get-gedə azalmaqdadır.

Onun sözlərinə görə, Xəzərin ayrı-ayrı hissələrində müxtəlif səbəblərlə əlaqədar göstəricilərdə müəyyən qədər fərq var: “Amma demək olar ki, dəniz 1977-ci ilin minimumuna, okean səviyyəsindən 29 metr aşağı səviyyəyə yaxınlaşıb. Bəzi ərazilərdə isə bu, daha çoxdur. Neft daşları müəssisəmizin məlumatlarına əsasən, illik orta qiyməti götürsək, təxminən 28,86 santimetr səviyyəsində enib. Bu da 1977-ci ilin səviyyəsindən bir qədər yuxarıdır”.

Xəzər dənizinin səviyyəsinin aşağı enməsinin ekoloji təsirlərindən danışan şöbə müdiri deyib ki, hər hansı qapalı hövdədə dənizin səviyyəsi aşağı enirsə, deməli, orada buxarlanma daha çox olur: “Əgər buxarlanma çoxdursa, onun tərkibində həll olan həm zəhərli maddələr, həm də duzluluğun qatılığı artır. Məsələn, 1995-ci il səviyyəsi ilə müqayisədə hazırda dənizdə duzluluq artıb. Digər çirkləndiricilərin də konsentrasiyası artdığına görə orada yaşayan canlılar üçün diskomfort şərait yaranıb.

Elmlər doktoru vurğulayıb ki, yay aylarında xüsusilə sahil zonalarında səviyyə daha da aşağı düşdüüyü, havanın temperaturu yüksək olanda su daha tez qızdığı, onun tərkibində olan oksigen daha çox buxarlandığı üçün canlıların həyatına da təsir göstərir. Çünki oksigen bütün canlılar üçün vacibdir: “Suyun tərkibində oksigenin azalması bilavasitə canlıların həyat şəraitinə mənfi təsir göstərir, onların bir hissəsi məhv olur, digərləri isə sahil zonasından dənizin mərkəzi hissələrinə miqrasiya edirlər”.

Xəzərin suyunun səviyyəsinin dəyişməsinin tarix boyu təkrarlandığını diqqətə çatdıran mütəxəssis söyləyib ki, bu da dənizin formalaşdığı dövrdə tektonik proseslərlə bağlı olub: “Dəniz dibinin yuxarı qalxması, yaxud aşağı çökməsi nəticəsində onun səviyyəsində kəskin dəyişmələr baş verir. Lakin son 1-3 min il götürsək, burada səviyyə dəyişmələri iqlim amilləri ilə əlaqədar olub. Xəzərin səviyyəsi onun su balansı ilə müəyyən olunur. Onun gəlir hissəsinə çayların gətirdiyi su, çıxar hissəsinə isə buxarlanma təsir

edir. Bunun hansının çox, yaxud az olmasından asılı olaraq dəniz səviyyəsi qalxıb düşür. Amma Xəzərin səviyyəsinin aşağı düşüb-qalxması və yenidən düşməsi dövründə antropogen amillər həmişə olub. Antropogen amillərə prioritetlərinin əsası kimi çaylardan suyun götürülməsi və digər amillər də təbii ki, təsirsiz ötüşmür. Düşünürəm ki, burada əsas amil Xəzərin hövzəsindən qat-qat kənarda okeandakı hadisələrlə əlaqədardır. Sakit və Atlantik okeanda baş verən sinoptik proseslər bilavasitə onun səviyyə dəyişmələrinə təsir göstərir. Lakin son dövrlər qlobal istiləşmə ilə əlaqədar olaraq Xəzərin balansındakı çıxar elementləri - buxarlanma kəskin artdığına görə bu, səviyyəyə təsir göstərir”.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında İctimai Şuranın üzvü, ətraf mühit məsələləri üzrə ekspert Rövşən Abbasov iqtisadiyyat.az-a deyib ki, Xəzər dənizinin səviyyəsinin azalması, əlbəttə, qlobal bir problemdir. Sahilyanı ölkələr tərəfindən Xəzər üçün illik kvota su miqdarının konkret həcmi müəyyənləşməlidir

Onun sözlərinə görə, dənizdə suyun səviyyəsinin düşməsi nəinki region ölkələrinə - Avrasiyanın böyük bir hissəsinə təsir göstərə bilər: “Xəzər dənizinin səviyyəsinin düşməsi ilə ertəf ərazilərdə quraqlıqlar, təbii fəlakətlərin tezliyi arta bilər. Bütün

bu elmi baxımdan sübut olunub. Hazırda bu proses davam etməkdədir. Ölkələr qarşısında duran əsas məqsədlərdən biri səviyyə dəyişikliyinə adaptasiya olunmaqdır. Bu adaptasiyanı Azərbaycan hökuməti özünün milli adaptasiya prioritetlərinin əsası kimi görür. Buna görə də Xəzər dənizinin səviyyə dəyişikliyi ilə əlaqədar milli adaptasiya planına çoxlu fəaliyyətlər daxil edilib. Xüsusilə bu, sahil zonalarında idarəetməni tənzimləmək üçün çox yaxşı vasitə ola bilər”.

Ekoloq söyləyib ki, səviyyə düşmələrinin qarşısının alınması üçün Xəzərə tökülən çayların sululuğunun artırılması vacibdir. O hesab edir ki, bundan ötrü sahil ölkələrinin təmsilçiləri bir qərara gəlməli və Xəzər dənizinə illik kvota su miqdarının ayrılması üçün konkret razılaşmalar əldə olunmalıdır: “Xəzərə tökülən çayların 80 faizindən çoxunun Volqa çayının gətirdiyini nəzərə alsaq, burada Rusiyanın rolu mütləqdir və burada hər hansı konkret addım atmaq çətinidir. Amma digər çaylar - Ural və Kür çaylarında da axınlar artırılmalıdır. Burada təbii ki, Qazaxıstan və Azərbaycanın rolunu xüsusi qeyd etmək olar. Eləcə də Xəzərə tökülən çayların ekoloji axınlarının qorunması, dəniz-çay ekoloji əlaqələrinin bərpa olunması əsas fəaliyyətlərdən biri kimi nəzərdən keçirilməlidir”.

□ “Yeni Müsavat”

Paşinyanın Moskvanı bir qərarla aldatmaq cəhdi

İrəvan körpüləri bərpa edə biləcəkmə?

Ermenistan hökuməti son aylar parlamentə, Xarici İşlər Nazirliyinə, eləcə də Rusiya ilə əlaqələri olan digər strukturlara və nazirliklərə əlaqələrin mümkün qədər istiləşməsi ilə bağlı tapşırıqlar verib. Bu barədə erməni mətbuatı yazıb. "Avroreferendum" layihəsinin 2 ay müddətinə təxirə salınması qərarı da Moskvanın diqqətini yayındırmaq məqsədi daşıyır. Rusiyaya bağlı müxalifət bu xəbərlərə reaksiya verməməyə çalışır, amma Qərbin tərəfdarları artıq rəsmi İrəvandan şübhələnməyə başlayıblar. Ekspertlərə görə, hakimiyyət xarici siyasət cəbhəsində kəskin dəyişikliklərin nə siyasi, nə də iqtisadi baxımdan yaxşı heç nəyə gətirib çıxarmayacağını anlayıb.

"Hraparak" qəzeti yazır ki, Rusiya Paşinyanın səmiyyətinə inanmır: "Federeasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenko-nun səfərinin təxirə salınması Paşinyanın hərəkətlərinin səmimiyyətini yoxlamaq, eləcə də İrəvanın hazırkı hakimiyyəti ilə əməkdaşlığı necə davam etdirəcəklərini anlamaqla əlaqələndirilir. Matviyenko ilkin razılığa əsasən fevralın sonunda gəlməli idi, amma iyunun 5-6-da Ermənistanı səfər edəcəyi bildirildi. Rusiya Paşinyanın mayın 9-da Qırımızı meydanda keçiriləcək tədbirlərdə iştirak edib-etməyəcəyini gözləyir".

"Rusiya ilə münasibətləri bərpa etmək asan deyil, amma mümkündür. Bu, təkcə Ermənistan üçün deyil, bütün region üçün obyektiv zərurətdir. İkitərəfli münasibətlərimizdə təkcə ticarət-iqtisadi komponenti deyil, həm də etimad mühitində siyasi dialoqa başlamaq, təhlükəsizlik gündəliyinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır. Regional problemləri həll etmək üçün 3+3 formatını aktivləşdirmək, ATƏT-in Minsk Qrupunu canlandırmaq, Ermənistanın KTMT-də iştirakını bərpa etmək lazımdır". Ermənistan xarici işlər nazirinin sabiq müavini Avet Adonts deyib.

Diplomatın sözlərinə görə, Qərb Ermənistanı "demokratiyanın qalası" elan edərək erməni cəmiyyətinə qəsdən anti-Rusiya əh-

val-ruhiyyəsini gücləndirir, KTMT-də iştirakını dondurur və Ermənistanın Al-yə üzvlüyü kimi faydasız prosesə zaman itirməyə təhrik edir. "Bütün bunlar isə ölkənin təhlükəsizliyinə zidd addımlardır. Erməni xalqının, eləcə də diaspora Rusiya ilə korlanmış əlaqələrin bərpasını istəyir ki, bunu da təcrübəli və məsuliyyətli insanlar etməlidir. Nəticədə Ermənistan regional təhlükəsizlik arxitekturasında öz yerini bərpa etmək imkanı əldə edəcək. Ermənistanın xarici siyasəti çevik və dürüst olmalıdır". Bəs Paşinyan hökuməti Putinlə "körpüləri" bərpa edə biləcəkmə?

Siyasi şərhçi Əli Orucov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Trampın hakimiyyətə ikinci dəfə gəlməsi və Rusiyaya göstərdiyi münasibət Ermənistan hakimiyyətini yürütdüyü xarici siyasətinə dəyişikliklərə vadar etməkdədir: "Paşinyan anlamağa başladı ki, Qərbə arxayın olub Moskvanın maraqlarına zidd siyasəti davam etdirmək gələcəkdə fəlakətlə nəticələnə bilər və bu, Ermənistanın sonunu gətirir. Kreml məlum səbəblərdən İrəvanın şıltaqlığına təmkinlə yanaşırdı və sərt reaksiyalar verməyə tələsmirdi. Rusiya-Ukrayna müharibəsinə Trampın sərgilədiyi mövqe Putinin əlini bir qədər gücləndirdi və Rusiyanın düşüncəsinə çətin durumu asan-

laşdırdı. Bu da imkan verdi ki Moskvaya itirilmiş mövqeyini Cənubi Qafqazda, xüsusən də özünün forpostu olan Ermənistanda yenidən bərpa etsin. Təsədüfi deyil ki, Ermənistanda son dövrlər rusiyapərəstlərin və Rusiyanın nöqərləri olan revanşistlərin fəallığı artıb. Hətta cəsarətə gəliblər və Azərbaycanın mövqeləri uzun fasilələrdən sonra atəşə tutulur. Paşinyan Moskvaya qarşı müəyyən addımlar atmasına və bəyanatlar səsləndirməsinə baxmayaraq ehtiyatlı davranırdı və konfrontasiyaya getməkdən çəkinirdi. Rusiyanın patronajlığı altında qurulan AİB, KTMT kimi təşkilatlardan çıxmamışdı. Aydın idi ki, bütün sahələrdə Rusiyadan asılı olan bir dövlətin Qərbə inteqrasiyası qeyri-mümkündür. Həmçinin beynəlxalq siyasi münasibətlərin doğracağı vəziyyəti nəzərə alıb yumşaq siyasət yürüdüldü. Ermənistan Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərin normallaşması ilə bağlı daha çox vaxt qazanmaq taktikası həyata keçirildi. Paşinyan Kremlə bütün körpüləri yandırmağa cəsarət etmədiyindən, fikrimcə, ona ciddi təhlükələr yoxdur".

Ekspertin sözlərinə görə, erməni baş nazir Rusiya ilə əlaqələri baxımdan məcburdur ki, kardinal dəyişiklik etsin.

İrəvanı çətin vəziyyətə salacaq faktor özünü iki od arasına salmaqdır: "Bir yanda bir-birinə düşmənçilik edən Fransa, bir yanda isə Rusiya var. Paşinyan zamanında xarici siyasətdə o qədər ciddi səhvlər buraxıb ki, bu gün həmin səhvlərin labirintində vurnuxur. Kreml üçün Paşinyanı devirmək heç də çətin deyil, lakin bunu, zənnimcə, etməyəcək və ona istədiklərini diqqət edəcək. Erməni baş nazir də məhz adamlarını Moskvaya buna görə minnətçi salıb".

Siyasi şərhçi Azad Məsiyev qeyd etdi ki, Ermənistan adlı dövləti yarıdan, himayə eləyən, ərazisini genişləndirən Rusiya olub: "Çar dövründən indiyə qədər Rusiya erməniləri himayə edib, özü yeməyib erməniləri yedirdib. Buna baxmayaraq, Nikol Paşinyan hakimiyyəti Rusiyaya qarşı xəyanətkar siyasət həyata keçirdi. Çünki Nikol Paşinyanı ABŞ hakimiyyəti Rusiyaya keçirdi. Onun qarşısında Rusiyanın Ermənistanda nüfuzunu zəiflətmək və Rusiyanı kənarlaşdırmaq vəzifəsi qoyulmuşdu. Paşinyan da bu kursu hakimiyyətə gələndən etibarən həyata keçirməyə başladı. İndi Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsi ilə istər Birləşmiş Ştatlarda, istərsə də dünyada yeni bir geosiyasi vəziyyət yaradıb. Bu situ-

Hələ də sülhməramlıları suçlayırlar - erməni ağılsızlığı

Azərbaycan tərəfi 2023-cü il sentyabrın 19-da Qarabağda əməliyyatların keçiriləcəyi ilə bağlı Rusiyaya məlumat verib. Sülhməramlıların əməliyyatdan xəbərləri olub, lakin onlar susublar və ermənilərə xəbərdarlıq etməyiblər.

Globalinfo.az xəbər verir ki, bunu erməni jurnalist Tatul Akopyan yazıb. Onun sözlərinə görə, nə sülhməramlılar, nə də Kremləndən kiməsə Qarabağdakı separatçılara məlumat verib: "Doğrudur, "artsax hakimiyyəti" Azərbaycan qoşunlarının "cəbhə xətti" boyu toplanmasını müşahidə edib, lakin əməliyyatın nə zaman olacağını bilməyiblər. Sadəcə, sentyabrın 19-u səhər saatlarında ailəsi Xankəndidə yaşayan Gümrüdəki 102-ci bazanın zabitlərindən biri "prezident ofisi" ilə əlaqə saxlayıb. O, həmin gün hücumun olacağına dair xəbərdarlıq edib. Məlumatı öyrənən Samvel Şahramanyan Rusiya sülhməramlılarının Şuşa istiqamətində yerləşən qərarqahına gedib və məlumatı təsdiqləyib. Yalnız bundan sonra ərəzidə həyəcan signalı verilib.

Hətta Gümrüdə xidmət edən zabitin Qarabağda baş verəcəklərdən xəbərdar olması, lakin "artsaxdakıların" bilməməsi belə adamı dəli edir. Yəni əgər bu xəbərdarlıq olmasaydı, sülhməramlılar sona qədər susacaqdılar. Xatırlayırsınızsa, Azərbaycan rəsmi səviyyədə dəfələrlə əməliyyatların olacağı ilə bağlı Moskvaya məlumat verildiyini açıqlamışdı. Amma Rusiya bunu inadla təkzib edirdi".

Qeyd edək ki, rəsmi Bakı antiterror əməliyyatlarının keçiriləcəyi ilə bağlı Qarabağdakı Rusiya sülhməramlılarına öncədən məlumat verildiyini elan edib. Hətta sülhməramlılara döyüşlər zamanı qərarqahlarından uzaqlaşmamaları tapşırılsa da, bir neçə əsgər buna əməl etməyib.

□ "Yeni Müsavat"

asiya özünü ən çox Ukrayna müharibəsi məsələsinə də göstərməkdədir. Proses Rusiyanın sıradan çıxacağı ilə bağlı proqnozların puça çıxması ilə nəticələnməkdədir. Belə vəziyyətdə İrəvan gözəl anlayır ki, əgər hətta Donald Tram Rusiya siyasətində loyal xətt tutursa və Ukraynanın müdafiəsindən çəkilsə, Ermənistan və şəxsən özü niyə Rusiyaya qarşı indiyə qədər olan siyasəti davam etdirməlidir. Ona görə də artıq Paşinyan ehtiyatlı şəkildə maneəvər siyasət istəyir. Paralel olaraq Ermənistandakı Rusiyaya yaxın qüvvələr fəallaşmaqdadır. Bu məqam da Paşinyanı Rusiya ilə yandırdığı körpüləri nə qədər gec deyil bərpa etməyə vadar eləyir. Bir tərəfdən də Tramp Amerikanın Ermənistan siyasətinin necə olacağı dəqiqləşdirilməyib. Paşinyanı narahat edən və özünü tədricən Moskvaya çevirməyə sövq edən daha bir

amillə budur. Əgər Tramp qəfilən Rusiyaya qarşı sərt siyasətə keçəcəksə və Bayden kimi Ermənistanı açıq müdafiə eləyib Moskvaya qarşı siyasi xətti yürütmək təlimatı verəcəksə, o zaman Nikol yenə də əvvəlki anti-Rusiya siyasətinə qayıdacaq. Paşinyan hələ ki indiki situasiyaya uyğun şəkildə Rusiya ilə münasibətləri düzəltməyə çalışır. Buna nə dərəcədə nail olacağını, Kremlin bu cür sürüşkən, etibarsız müttəfiqin göz yaşlarına inanıb-inanmayacağını isə bu gün deqiq söyləmək çətinidir. Ancaq bir fakt da var ki, Vladimir Putin xəyanəti bağışlamır. Putin dəfələrlə müsahibələrində bəyan edib ki, hər şeyi bağışlaya bilir, ancaq xəyanəti bağışlamır. Ermənistan isə Paşinyanın təmsilində Rusiyaya xəyanət edib. Hər halda, Putin bunu unutmayacaq".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

“2018-2024-cü illərdə Cənubi Qafqaz ölkələrində turizmdən gəlirlər fərqli olub. Ümumilikdə pandemiya hər 3 ölkənin turizm sektoruna mənfi təsir göstərsə də, Rusiya-Ukrayna müharibəsindən daha çox faydalanan Gürcüstan və Ermənistan olub”. Bu barədə iqtisadçı ekspert Samir Əliyev məlumat verib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan quru sərhədlərini bağlamaqla Rusiya və Ukraynadan gələn turist axınlarının qarşısını almağa üstünlük verdi: “Görünən odur ki, ən çox qazanc Gürcüstana məxsusdur və bu ölkədə turizmdən gəlirlər ilbəil artır. 2023-cü ildə turizmdən 4,1 milyard dollar qazanıb və 2024-cü ildə bu göstəricinin daha da çox olacağını ehtimal etmək olar. Ermənistanda isə əksinə, 2022-2023-cü illərdəki artımdan sonra 2024-cü ildə nisbətən azalmanın olmasını gözləmək olar”.

İqtisadçı deyib ki, turizmdən gələn gəlirlər üzrə hər iki ölkədən geri qalan Azərbaycanın son 5 ilin artım tempini saxlaya biləcəyini güman etmək olar. “Çünki 2023-cü ilin 9 ayında turizmdən gəlirlərin həcmi 1,1 milyard dollar olduğu halda 2024-cü ilin müvafiq dövründə bu göstərici 1,6 milyarda çatıb. Artımda ötən ilin sentyabr ayında Bakıda keçirilmiş COP29 tədbirinin xüsusi töhfəsini qeyd etmək olar. Azərbaycan 2024-cü ildə 2019-cu ilin göstəricisini (1,8 milyard) üstələsə də, 2018-ci il göstəricisinə (2,6 milyard) 2026-cı ildən tez çatması real görünür”, - Samir Əliyev vurğulayıb.

2018-ci il aprelin 20-də Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin əsasında Mədəniyyət Nazirliyi və Dövlət Turizm Agentliyi yaradılıb.

Sözügedən dövlət qurumu əslində 2001-ci ildə yaranıb. Yeddi il əvvəl isə nazirliyin tabeliyindən çıxıb, müstəqil quruma çevrilib. Turizm siyasətini qurmaq üçün cəmi 2-3 il kifayətdir. Artıq 24 ildir dövlətin turizm sektorunu idarə edən, yönəldən, ona dövlətin qatqısını verən qurum var, amma bu sahədə heç bir irəliləyiş yoxdur. Əslində ölkədə daxili və xarici turizm potensialı kifayət qədər böyükdür. Sadəcə, bunu reallaşdırmaq lazımdır.

Yada salaq ki, martın 4-də Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Nağıyevə “işində yol verdiyi nöqsanlara görə” şiddətli töhmət elan edilib. Dövlət Turizm Agentliyinin bir sıra vəzifəli şəxslərin istintaqa cəlb olunduğu bildirilir. Yerli saytların məlumatına görə, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) martın 4-də DTA Aparatının əməkdaşı Nicat Hüseynovu şübhəli şəxs kimi saxlayıb. Onun

Boynunda töhməti olan Turizm Agentliyinin 7 ili

Ekspertlər deyir ki, ölkəmiz son illər heç 2019-cu ildəki səviyyədə qonaq qəbul edə bilməyib; “Üç problem həll olunsay, turizmin inkişafını görə bilərik”

barəsində Bakı şəhər Səbəyl rayon Məhkəməsinin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbirinin seçildiyi bildirilir. O, xidməti fəaliyyət zamanı vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmədə ittiham olunur. Elə agentliyin bir sıra vəzifəli şəxslərinin vəzifələrindən uzaqlaşdırıldığı deyilir.

Turizm üzrə ekspert Ceyhun Aşurov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikrini açıqlayıb: “Xüsusən Rusiya-Ukrayna müharibəsi dövründə quru sərhədlərin qapalı olması Gürcüstan və Ermənistanla müqayisədə Azərbaycana gələn turistlərin birbaşa hərəkətinə təsir edib. Hətta Türkiyəyə belə daha çox Rusiya və Ukrayna vətəndaşları, xüsusən də imkanı olan şəxslər üz tutmuşdular. Əlbəttə ki, bəzi ölkələr bunu fürsət kimi dəyərləndirdilər, çünki bu insanlar özləri ilə müəyyən kapital da gətirmiş olurlar. Azərbaycan isə keçən il hələ 2019-cu il səviyyəsində qonaq qəbul edə bilməyib. Gəlirlərə baxdıqda isə məhz Gürcüstanda qeyd olunan o gəlirlər keçən il, 4,4 milyard dollar olub. Azərbaycanda bu gəlirlər hələ ki azdır. Çünki 2019-cu ildə 2,6 milyard dollar gəlir qazanmışdı, hal-buki ondan əvvəlki illərdə daha çox idi. Gəlirin dollar bazasında azalmasının səbəblərindən biri də 2015-2016-cı illərdə baş verən devalvasiyadan sonrakı manatın dollar ekvivalentində ucuzlaşması idi. Amma son dövrlərdə bir sıra ölkələr, xüsusən pandemiya sonrakı dövrdə çox liberal addımlar atdılar ki, maksimum şəkildə turist qəbul etsinlər, baxmayaraq ki, dünyada müəyyən məhdudiyyətlər var idi, COVID-19 ilə bağlı ciddi məhdudiyyətlər var idi, amma bəzi ölkələr bu məhdudiyyətləri daha tez götürməyə, daha da asanlaşdırmağa tələsdilər və bunun sayə-

sində onlar daha çox turist qəbul etdilər və aydın məsələdir ki, bununla da gəlirlərini artırmağa müvəffəq oldular. Yeni Gürcüstan və Türkiyə bu nöqtəyi nəzərdən artıq pandemiya sonrakı turizm bazarını ən tez bərpa edən ölkələrdən biri olmuşdu. Eyni zamanda dünyada ötən ilin - 2024-cü ilin - göstəricilərinə görə demək olar ki, dünya üzrə turistlərin səyahət sayına görə turizm bazarı tam bərpa olundu, hətta gəlirlər bəzi ölkələrdə 2019-cu ilin gəlirlərini də üstələmişdi”.

Ekspert dedi ki, ümumiyyətlə, turizmlə bağlı müəyyən işlər görülür, sadəcə, hazırda Azərbaycan daha çox infrastrukturun qurulması işlərini həyata keçirir: “Ölkədə hotellərin sayını artırmalıyıq, sahibkarlar təşviq olunmalıdır ki, məsələn, qarşıdan gələn dövrdə turist axınına tam şəkildə hazır olsunlar. Mən inanıram ki, ölkəmiz kifayət qədər öz potensialını reallaşdıracaq. Qarşıdan gələn illərdə, onsuz da müxtəlif irimiqyaslı tədbirlərə ev sahibliyi edən Azərbaycan həm də turistlərin gəlməsi üçün daha çox səbəblər yaradacaq”.

İqtisadçı Xəlid Kərimli də mövzu ilə bağlı fikrini bildirib: “Yaranan bu vəziyyət təkcə Turizm Agentliyinin və ya hansısa bir nazirliyin günahı deyil. Ölkəmiz turizm ölkəsi deyil. Ölkənin siyasətində “turist ölkəsi olmaq” məqsədi dayanmayıb. Bunu haradan görmək olar? Birincisi, ölkənin quru sərhədləri artıq dörd-beş ildir bağlıdır. İkincisi, ölkəyə giriş hava yolu ilədir. Hava girişində isə bir çox ölkələrə viza tətbiq edirik. Turist ölkələrində viza az tətbiq olunan bir praktikadır, xüsusən də turizm rəqabəti çoxaldıqca. Əvvəllər tətbiq edənələr getdikcə ləğv edirlər. Məsələn, bir neçə il bundan əvvəl Birləşmiş Ərəb Əmirlik-

Qəbələyə səfər edən xarici turistlərin sayı 13%-dək artıb

Cari ilin yanvar-fevral aylarında Qəbələ rayonundakı hotel və mehmanxana tipli müəssisələrə 12 min 250 nəfər yerli və əcnəbi turist yerləşdirilib.

Onların 6 min 577 nəfəri və ya 53,7 faizi Azərbaycan, 5 min 673 nəfəri və ya 46,3 faizi xarici ölkə vətəndaşı olub.

Bu barədə Qəbələ Rayon Statistika İdarəsi məlumat yayıb. Bildirilib ki, yanvar-fevral aylarında Qəbələnin hotel və mehmanxana tipli müəssisələrinə yerləşdirilən yerli və əcnəbi turistlərin sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1778 nəfər və ya 17 faiz artıb. İki ayda yerli turistlərin sayında keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 1136 nəfər və ya 20,9 faiz, əcnəbi turistlərin sayında isə 642 nəfər və ya 12,8 faiz artım qeydə alınıb.

İdarədən verilən məlumata görə, cari ilin yanvar-fevral aylarında Qəbələyə gələn əcnəbi turistlər arasında Hindistan vətəndaşları əvvəlki aylarda olduğu kimi, yenə də üstünlük təşkil edib. Belə ki, iki ayda bu ölkənin 2477 vətəndaşı Qəbələdə olub. Ümumiyyətlə, yanvar-fevral aylarında Qəbələyə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən 874, Səudiyyə Ərəbistanından 463, Pakistandan 414, Küveytdən 262, Qətərdən 111, Omandan 100, Türkiyədən 73, İsraildən 51, Gürcüstandan 44 turist səfər edib. Gəlirlərin 633 nəfəri isə digər ölkələrin vətəndaşları olub.

İki ayda Qəbələ rayonu ərazisində yerləşən 20 mehmanxana və mehmanxana tipli müəssisədən 15-i fəaliyyət göstərüb. Bir gün qonaqlamaq üçün orta qiymət 122,8 manat təşkil edib. Turistlərin qalma müddəti 1-2 gün olub. Bu müddətdə turizm obyektlərində 918 işçi çalışıb.

Ötən ay azərbaycanlılar Türkiyədə nə qədər mənzil alıblar?

Azərbaycan vətəndaşları ötən ay Türkiyədə 87 mənzil alıblar. İqtisadiyyat.az xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə Statistika Təşkilatının (TÜİK) fevral ayı üzrə açıqladığı mənzil satışı statistikasında bildirilib.

Beləliklə, azərbaycanlılar Türkiyədə ən çox mənzil alanlar siyahısında 6-cı sıradan 4-ə yüksəlib.

Hesabata əsasən, Türkiyədə mənzil satışlarının sayı fevral ayında keçən ilin eyni ayına görə 20,1% artaraq 112 min 818-ə çatıb. Fevralda satılan evlərin sayı əvvəlki aylarla müqayisədə 88,1 faiz artıb. Ən çox mənzil isə 19 347 ilə İstanbulda satılıb.

Bu dövrdə ölkələr üzrə ən çox mənzil satışı 256 ilə Rusiya, 133 ilə İran və 99 ilə İraq vətəndaşlarına edilib.

Türkiyədə əcnəbilərə ev satışları isə 21,1% azalaraq 1457-yə enib.

✎ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Müsavat”

“Türkiyə Ukraynada ədalətli sülhün əldə olunmasında mühüm rol oynaya bilər”. Bunu Ukrayna Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Andrey Sibiqa “Ukrinform”-a açıqlamasında deyib. “Rusiya Federasiyasının Ukraynaya qarşı müharibəsinin dayandırılması məsələsində Türkiyənin rolu həm bu ölkənin potensialını, həm də regionda, xüsusən də Qara dəniz regionunda oynadığı rolu nəzərə alsaq, son dərəcə vacibdir. Türkiyə Avropa qitəsində ən böyük ordulardan birinə malikdir. Və təbii ki, gələcək razılaşmalar kontekstində Ukraynada ədalətli və əhatəli sülhə nail olmaq üçün bu rol mütləq izah olunacaq”, - deyə XİN başçısı bildirib. Onun sözlərinə görə, məhz Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın təşəbbüsü ilə 2022-ci ildə Qara dənizdə “taxıl dəhlizi” yaradılıb. “Türkiyə hərbi əsirlərin azad edilməsi proseslərində fəal iştirak edib və buna görə minnətdarlıq”, - deyə Sibiqa əlavə edib. Bundan əvvəl “The Telegraph” nəşri Türkiyənin Ukraynaya sülhməramlı kimi qoşun göndərə biləcəyini yazıb. Nəşrin məlumatına görə, regional sabitliyin və sülhün təmin edilməsi üçün zəruri hesab edilərsə, bu məsələyə baxılacaq.

“Reuters” yazıb ki, Türkiyə Ukrayna və Rusiya arasında sülh danışıqlarına ev sahibliyi etməyi təklif edəcək. Nəşr xatırladı ki, Türkiyə genişmiqyaslı müharibə başlayandan bəri Ukrayna və Rusiya ilə yaxşı münasibətlər saxlayır.

Milli Məclisin deputatı Aydın Mirzəzadə Türkiyə ilə yanaşı Azərbaycanın da münəqişənin həllində öz töhfəsini verə biləcəyini vurğuladı: “Tərəfləri sülhə gətirmək üçün ABŞ-la yanaşı, dünyanın böyük nüfuzə malik ölkələrindən biri olan Türkiyə də bu məsələdə böyük rol oynaya bilər. Təsədüfi deyil ki, dünyanın güclü analitik mərkəzləri, eyni zamanda mətbuat orqanları problemin həlli üçün Türkiyənin imkanlarından istifadə etməyin vacibliyini vurğulayırlar. Qeyd edim ki, hər iki dövlətlə yaxşı münasibətləri qoruyub saxlaması, Ukraynanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləməsi və ona daim humanitar yardım göstərməsi nəzərə alınaraq, müəyyən bir mərhələdə Azərbaycan da iki dövlət arasında hərbi münəqişənin başa çatdırılması üçün yaradılacaq mexanizmə öz töhfəsini verə bilər. Hesab edirəm ki, dünya artıq bu müharibədən yorulub, bu müharibə özünün lüzumsuzluğunu göstərdi və artıq Ukrayna-Rusiya münasibətlərində sülh səhifəsinin açılması olduqca vacibdir”.

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadənin sözlərinə görə, **Rusiya-Ukrayna müharibəsi iki ölkə arasındakı məsələ olmaqdan çoxdan çıxıb, Rusi-**

Ukrayna “Türkiyəsiz olmaz” deyir

Rəsmi Kiyev NATO-nun ikinci ən böyük ordusuna sahib olan Türkiyənin global münəqişələrin həllində iştirakını istəyir - Bakıdan da reaksiyalar var...

ya-Qərb qarşıdurmasıdır və bu qarşıdurma fonunda dünyanın yeni nizamı formalaşmaqdadır:

“Bu dövrdə ən çox dilə gətirilən Türkiyə Prezidenti cənab Ərdoğanın “Dünya beşdən böyükdür” ifadəsidir. O, bu ifadəni hələ müharibədən xeyli əvvəl, ilk dəfə 2013-cü ildə BMT Baş Assambleyasında səsləndirmişdi. Bu ifadə xüsusilə hazırkı dövr üçün keçərliliyi olub BMT Təhlükəsizlik Şurasının 5 daimi üzvünün idarə etdiyi dünya nizamının pozulduğunu, onlar arasında koordinasiyanın zəiflədiyini, beynəlxalq hüquq prinsiplərinin isə artıq işləmədiyini, yeni bir nizamlayıcı gücə ehtiyac olduğunu bildirir. Martin 13-də başlayan Qlobal Bakı Forumunun açılış nitqində cənab Prezident İlham Əliyev də vurğuladı ki, artıq beynəlxalq hüquq prinsipləri deyil, güc amili həlledicidir. Türkiyə tam da bu global kaos dövründə həm hərbi gücü ilə, həm də koordinasiya bacarıqları ilə münəqişələrin həllində əvəzə-dilməz aktora, həmçinin yeni dünya nizamının yaradılmasında aparıcı gücə çevrilməkdədir. Türkiyə dünyanın qaynar nöqtələrində vahid siyasət inşasında çətinlik çəkən münəqişə tərəfləri ilə müsbət dinamikali münasibətlər qura bildiyi üçün onlar arasında vasitəçilik edə bilər. Yeni dünya nizamında bütün tərəflərlə əməkdaşlıq qura bilən və hərbi qüdrətini artıran dövlətlərin güc sahibi olması la-

büddür. Təsədüfi deyil ki, ABŞ milli təhlükəsizlik müşaviri Mayk Voltz Zelenski barədə bu yaxınlarda demişdi ki, “Bizə Ukraynada həm ruslarla, həm də ABŞ-la əməkdaşlıq edə bilən lider lazımdır. Əks təqdirdə, problem olacaq”. Beləliklə, hərbi gücünə görə dünyanın top 10-unda yer alan, NATO-nun ikinci ən böyük ordusuna sahib olan Türkiyənin global münəqişələrin həllində birbaşa və ya dolayısıyla rol aldığını, sülhyaradıcı fəaliyyəti ilə öz imkanlarını və təsir potensialını gedərək artırdığını görürük. Xüsusilə Cənubi Qafqazda (Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesi), Yaxın Şərq (Suriya vs. məsələlərinin həlli) və Şərqi Avropa (Ukraynada müharibənin sonlandırılması, Qara dənizdə təhlükəsizlik və s.) məsələlərində Türkiyəyə böyük ehtiyac vardır. Artıq məlumdur ki, Ukraynaya təhlükəsizlik təminatı olaraq sülhməramlı qüvvələrin göndəriləcəyi gözlənilir. Rusiyanın qəti mövqeyi isə bundan ibarətdir ki, Ukraynada vahid-NATO qüvvələri olmamalıdır. ABŞ münəqişənin həlli istiqamətində addım ataraq və Rusiyaya güzəşt edərək Amerika qüvvələrinin Ukraynada olamayacağını, Avropa dövlətlərinin özlərinin sülhməramlı kontingent təşkil etməli olduğunu bəyan edib. Beləliklə, Ukraynada NATO-nu təmsil edən, eyni zamanda Rusiya ilə də uğurlu nəticə verən vasitəçilik təc-

rübəsi olan Türkiyənin sülhməramlılarının aparıcı qüvvə olacağı şübhə doğurmur. Prezident Ərdoğanın Zelenskini öz çətiri altına alaraq müdafiə edəcəyi ilə Türkiyəyə artan etimadın nəticəsidir ki, Ukrayna XİN Sibiqa ölkəsində ədalətli sülhün əldə olunmasında Türkiyənin mühüm rol oynaya biləcəyini bildirib”.

Siyasi təhlilçi Asif Nərimanlı hesab edir ki, Ukrayna Türkiyənin də prosesdə iştirakına ısrar edəcək: “Rusiya ilə müharibənin Ukrayna üçün minimum itkilər və maraqlarının nəzərə alınmasının yolu Türkiyədən keçir. Çünki Ukrayna üçün hazırda iki seçim var. Birincisi, ABŞ-Rusiya danışıqlarıdır. Tramp administrasiyasını Ukraynanın yox, Amerikanın maraqları düşündürür, bunu son günlər daha aydın şəkildə gördük. Kiyev anlayır ki, bu masada Putin öz, Tramp öz istədiklərini alacaq, itirən onlar olacaq. İkincisi, Avropanın da iştirak etdiyi masadır. Lakin nə Vaşinqton, nə də Moskva Avropanı prosesdə görmür və son hadisələr Avropanın həlledici rol oynaya bilmədiyini təsdiqlədi. Bu halda Ukrayna üçün yeganə qazanc variantı üçüncü seçim, yeni Türkiyənin dəstəyidir. Türkiyənin Ukrayna-Rusiya danışıqlarında təcrübəsi var, hər iki ölkəyə eyni məsafədə yaxındır, eyni zamanda ABŞ yalnız Ankaraya ilə müəyyən qədər he-

sabləşə bilər. Türkiyənin prosesdə iştirakı Avropanı oyundan kənarlaşdırır. Vaşinqton və Moskvaya da sərf edir, bununla yanaşı, hər iki tərəf anlayır ki, Ankaranı prosesdən kənarda qoymaq Avropa cəbhəsini gücləndirə bilər. Buna görə Türkiyənin Ukrayna məsələsində iştirakı mümkün görünür. Təbii ki, Türkiyə masada Ukrayna maraqlarının da nəzərə alınmasını mü-

dafiə edən tərəfdir. Kiyev buna görə Ankaranın prosesdə iştirakına ısrar edir. Onu da anlaşırlar ki, gələcəkdə Ukraynanın təhlükəsizliyində Türkiyənin də iştirak etməsi zamanətin güclü və davamlı olmasında böyük rol oynaya bilər. Görünür, Ukrayna Türkiyənin də prosesdə iştirakına ısrar edəcək”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

“Vaxtında Türkiyənin addımları dəstəklənsəydi...” - Çavuşoğlu Bakıda danışdı

“Biz global tarixin kəsişən nöqtəsində yaşayırıq. Bu dəyişikliklər təkcə nəzəri deyil, həmçinin real vaxtda ərsəyə gəlməkdədir”.

Bunu XII Qlobal Bakı Forumu çərçivəsində keçirilən “Geosiyasi dəyişmələr: məsuliyyətli tərəfdaşlıq rəqabətə qarşı” adlı panel iclasında Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü, sabiq xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu deyib.

İkinci Dünya müharibəsindən sonrakı düzənin hələ də tam başa çatmadığını söyləyən Mövlud Çavuşoğlu bildirib: “Lakin biz qəbul etməliyik ki, 80 il yaşadığımız dövr artıq dəyişir. Türkiyə olaraq düşünürük ki, əvvəlkindən fərqli olaraq Rusiya-ABŞ-dən çox, Çin-ABŞ rəqabətini görecəyik. Parçalanmış dünyada yeni güclər səhnəyə çıxmaqdadır. Bu məsələlər global Qərb tərəfindən başa düşülməlidir. Biz ən azından gözləntiləri başa düşməliyik. Əvvəlki sistem hələ tam dağılmayıb. Biz islahatlar apararaq hamının iştirakı ilə yeni sistem qurmaliyiq. Əməkdaşlıq çərçivəsində münasibətləri dəyişməliyik”.

Çavuşoğlu Suriyada baş verənlərə də münasibət bildirib: “Biz çalışırıq yeni hökumətə, ölkənin bərpasına kömək edək. Suriyada isə yeni dövr başlanıb və Türkiyə çalışır ki, keçid dövrü hakimiyyətinin cəhdləri uçuruma getməsin. Prezident Ərdoğan bu bölgədə problemlərin həllində çox fəaldır. Ərdoğan bir nömrəli siyasətçidir ki, bütün tərəflərlə əlaqələr saxlayır və işləyir. Yalnız regional güclərlə işləmək olmaz. Amma regional güclər münəqişələrin həllində daha real addımlar ata bilərlər. Biz NATO üzvüyük, amma Rusiya ilə yaxşı münasibətlərə sahibik. İlk dövrə NATO üzvü olan Türkiyənin Rusiya ilə dialoq qurmasını birmənalı qarşılamadıqlar. Amma vaxtında Türkiyənin addımları dəstəklənsəydi, müharibənin illərlə davam etməsi əvəzinə biz ilk mərhələdə atəşkəsə nail ola bilərdik, Ukraynanın təhlükəsizliyini təmin edə bilərdik”.

“Boşanmaların 70 faizinin təşəbbüskarı qadınlardır”.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Hüquqi təminat şöbəsinin müdiri Taliyə İbrahimovanın bu açıqlaması cəmiyyətdə geniş rezonans doğurub. Rəqəmin özü qədər onun doğurduğu suallar da müzakirələrin mərkəzinə çevrilib.

Taliyə İbrahimova bildirib ki, qadınların boşanma səbəbi kimi əsasən “xasiyyətlərin uyuşmaması” göstərilir:

“Görünür ki, bu, sadəcə bir səbəb deyil, daha dərin problemlər var. Ailə qanunvericiliyində dəyişiklikləri əks etdirən yeni qanun layihəsi hazırlanıb və yaxın günlərdə Milli Məclisə təqdim olunacaq. Qızqaçırma halları da ciddi narahatlıq doğurur. Adam oğurluğu cinayətlərinin böyük hissəsi məhz bu problemlə bağlıdır”.

Qeyd edək ki, Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən 2024-cü il ərzində ölkədə 49 min 508 nikaha daxilolma və 21 min 384 boşanma halları qeydə alınıb. Bu hər günə ortalamada 59 boşanma deməkdir.

Beləliklə, komitənin şöbə müdirinin dedikləri birmənalı qarşılanmayıb. **Tanınmış jurnalist Səbinə Əvəzqızı bununla bağlı qeyd edib:** “Taliyə İbrahimova məsələnin rəqəmlər olan hissəsini düz deyir. Bəs bu qadınlar niyə təşəbbüs göstərir? Bununla maraqlanan oldu mu? Mən deyim. Çünki kişilərdən daha cəsurdurlar. Kişilər fərqi deyir ki, boşanma qərarının arxasında 100 manatlıq dövlət rüsumu dayanır. Fikirlişirlər ki, bir az da bezdirim, onsuz da “qürurundan çartlayır”, özü gedib o rüsumu verəcək. Pul şirin şeydir axı. Hətta boşanma kimi ciddi qərarlarda belə, bir çoxu haqq-hesabını unutmur.

Ağlı başında olan, dünyaya nə zülmə övlad gətirən və ya getirmək niyyətində olan bir xanım isti ocağını, buz kimi yalnızlığa dəyişməz. 70 faiz yox, 99,9 faiz kişilər qadınları necə çilədən çıxarırsa, zərif cinsin nümayəndəsinin məhkəməyə getməkdən başqa yolları qalmır. Səbir etmək də bir yerə qədər. Amma sonra bu rəqəmlər qalır biz xanımların üzərində. Heç soruşan olmur ki, bu qadın dur-

Ölkəmizdə hər günə 59

boşanma - günah niyə qadınlarda?

Dövlət Komitəsinin şöbə müdirinin açıqlaması cəmiyyətdə geniş rezonans doğurub

duğu yerdə havalandı? Əgər bir ana, bir qadın yuvasında çox xoşbəxtdirsə, onu pozmaq üçün yalnız ruhi xəstə olması lazımdır.

Əksər hallarda kişilər qadınlara boşanmaqdan bağlı heç bir yol buraxmırlar. Bütün yollar bağlananda məhkəməyə gedən çıxır açıq qalır. Onun sonunda da 100 manatlıq rüsum var deyər, kişilər heç ora addım atmır. Qəlbi qırılmış qadınlar isə o pula heç bir önəm vermədən, hətta başqasından borc götürsə belə, o hakimin qapısını döyür”.

“Təmiz Dünya” Qadınlara Yardım İctimai Birliyinin sədri Mehriban Zeynalova qeyd edib ki, belə bir statistikanın səsləndirilməsi cəmiyyətdə ciddi ajiotaja səbəb olur və bu, bir çox qadınların narahatlığını artırır: “70% boşanmaların təşəbbüskarının qadınlar olması rəqəmi səsləndirilir, amma bunun arxasında duran əsas səbəblər açıqlanmır. Qadınlar nəyə görə bu addımı atır? Bu sual açıq qalır”.

Mehriban Zeynalovanın fikrincə, ailə dəyərləri barədə danışmaq adı hal alsada, strateji və ideoloji təbliğat vasitələri, xüsusilə televiziya bu mövzuda ciddi proqramlar hazırlamır: “Qadınlara qarşı ayrı-seçkililiyin aradan qaldırılması, məişət zorakılığının qarşısının alınması, qadın-k kişi bərabərliyinin təmin olunması haqqında qanunlar var. Amma bu qanunlarda vurğulanan ideoloji xətt - yeni bərabərliyin bütün sahələrdə təmin

edilməsi hələ də tam reallaşmayıb. Təəssüf ki, bu prinsiplər cəmiyyətin bütün qatlarında öz əksini tapmır”.

M.Zeynalova hesab edir ki, ən vacib məqam insanlara - həm qadınlara, həm də kişilərə öz həyatlarını, xüsusilə ailə həyatlarını düzgün idarə edə bilmək üçün lazımi bilik və bacarıqların öyrədilməsidir: “İctimai idarəçilik və nəzarət dövründə formalaşmış ailə dəyərləri barədə danışırıq, amma etiraf edək ki, həmin dəyərlərin daşıyıcıları gün-gündən azalır. Keçmişlə yaşamaq və ya keçmiş bu günə daşımaq istəyiriksə, iki yolumuz var: ya qəbul etdiyimiz qanunlardan imtina etməliyik, ya da gələcək üçün zərger dəqiqliyi ilə yeni, ciddi bir ideoloji sənəd hazırlamalıyıq. Bu sənəd bərabərlik prinsipini, ailə dəyərlərini və ənənələrin ən sağlam normalarını özündə əks etdirməlidir”.

Qadın və Uşaqların Təhsilində Dəstək İctimai Birliyinin sədri Sevinc Fədai isə “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında deyib ki, mövzu çox həssas və mürəkkəbdir və bir çox sosial, iqtisadi və mədəni amilləri özündə birləşdirir: “Boşanma hallarının artması, xüsusən də qadınların bu prosesin təşəbbüskarı olmaları cəmiyyətimizdə bir çox dərin struktural problemlərin əksidir. Boşanma qərarları çox zaman sadəcə “xasiyyətlərin uyuşmaması” ilə bağlı deyil, daha müəkkəb səbəblərlə əlaqədardır.

Qadınların boşanma səbəbi olaraq göstərilən “xasiyyətlərin uyuşmaması” yalnız ilk baxışda sadəcə bir açıqlama kimi görünə bilər, amma bu, əslində münasibətlərdəki dərin emosional və psixoloji məsələlərin təzahürüdür. Qadınlar bəzən öz həyatını dəyişdirmək və ya daha sağlam, güvənli və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan bir münasibət qurmaq üçün boşanmağa qərar verirlər. Sosial və iqtisadi şərtlər də burada böyük rol oynayır. Qadınların təhsil səviyyəsinin artması, onların iqtisadi müstəqilliklərini qazanması və sosial mövqelərindəki inkişaf, bo-

cür yanaşmalar, bəzən mövcud olan cəmiyyətdəki gənc bərabərsizliyinin və qadınların hüquqlarının tam şəkildə qorunmaması ilə əlaqəli ola bilər. Həmçinin qızqaçırma və adam oğurluğu məsələlərinin artması cəmiyyətin dərin struktural problemlərini və qadınların hüquqlarının kifayət qədər təmin olunmamasını göstərir. Qadınların istismar və zorakılıqla üzləşməsi, bəzən ailə münaqişələrini daha da dərinləşdirir və nəticədə boşanma halları artmış olur.

Cəmiyyət olaraq, boşanma halları ilə bağlı daha dərin və əhatəli bir müzakirəyə eh-

tiyacımız var. Qadınların hüquqlarını qorumaq, onları istismar və zorakılıqdan qorumaq və onların daha müstəqil həyat sürmələri üçün hüquqi və sosial dəstək sistemlərinin gücləndirilməsi vacibdir. Bununla yanaşı, cəmiyyətin və ailələrin daha sağlam münasibətlər qurması üçün təhsil və maarifləndirmə proqramlarının da genişləndirilməsi önəmlidir. Nəticə etibarilə, boşanma məsələsi tək bir ailənin və ya şəxsin problemi deyil, cəmiyyətin ümumi inkişafı ilə əlaqəli bir məsələdir. Boşanma qərarını verən qadınlar çox vaxt öz şəxsi rifahlarını qorumaq, bərabərlik və insan hüquqları baxımından daha yaxşı bir həyat qurmaq üçün bu addımı atırlar. Onların bu qərarını anlamaq və dəstəkləmək, yalnız onların deyil, bütün cəmiyyətin faydasına olacaqdır”.

Xəlida GƏRAY, “Yeni Müsavat”

Hasilat hesabatı, qiymət

Energetika Nazirliyinin hesabatına görə, 2025-ci ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycanda kondensatla birlikdə 4,5 milyon ton neft çıxarılıb, xam neftin gündəlik hasilatı 465 min barel həddində rəsmiləşib.

Martın 13-də “AzəriLayt” markalı Azərbaycan neftinin bareli 74,02 dollara satılır. 2025-ci ilin dövlət büdcəsində bir barel neft 70 dollardan götürülüb.

Dünya bazarında neftin qiymətini ixracatçıların OPEK+ koalisiyası hasilat rəziləşmələri ilə tənzimləyir. Azərbaycan üçün xam neftin gündəlik hasilat norması 551 min bareldir.

Kondensatla birlikdə neft hasilatı 2008-ci ildə 44,5 milyon ton, 2009-cu ildə 50,4 milyon ton, 2010-cu ildə 50,8 milyon ton, 2011-ci ildə 45,6 milyon ton, 2012-ci ildə 43,4 milyon ton, 2013-cü ildə 43,5 milyon ton, 2014-cü ildə 42 milyon ton, 2015-ci ildə 41,6 milyon ton, 2016-cı ildə 41 milyon ton, 2017-ci ildə 38,7 milyon ton, 2018-ci ildə 38,8 milyon ton, 2019-cu ildə 37,4 milyon ton, 2020-ci ildə 34,5 milyon ton, 2021-ci ildə 34,6 milyon ton, 2022-ci ildə 32,6 milyon ton, 2023-cü ildə 30,2 milyon ton, 2024-cü ildə 29,1 milyon ton göstərilib.

Həm artım, həm azalma

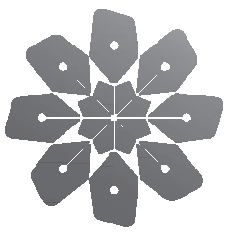
Dövlət Statistika Komitəsinin hesabatına görə, yanvar-fevral aylarında Azərbaycanda 19 milyard 72,2 milyon manatlıq, 2024-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,2 faiz çox ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsal olunub, neft-qaz sektorunda 2,7 faiz azalma, qeyri-neft/qaz sektorunda 1,7 faiz artım qeydə alınıb.

Adambaşına ÜDM 1864,7 manat göstərilir.

1996-cı ildə ölkədə ÜDM 1,3 faiz, 1997-ci ildə 5,8 faiz, 1998-ci ildə 10 faiz, 1999-cu ildə 7,4 faiz, 2000-ci ildə 11,1 faiz, 2001-ci ildə 9,9 faiz, 2002-ci ildə 10,6 faiz, 2003-cü ildə 11,2 faiz, 2004-cü ildə 10,2 faiz, 2005-ci ildə 26,4 faiz, 2006-cı ildə 34,5 faiz, 2007-ci ildə 25 faiz, 2008-ci ildə 10,8 faiz, 2009-cu ildə 9,3 faiz, 2010-cu ildə 5 faiz artıb.

2011-ci il 0,1 faiz, 2012-ci il 2,2 faiz, 2013-cü il 5,8 faiz, 2014-cü il 2,8 faiz, 2015-ci il 1,1 faiz, 2017-ci il 0,2 faiz, 2018-ci il 1,5 faiz, 2019-cu il 2,5 faiz, 2021-ci il 5,6 faiz, 2022-ci il 4,6 faiz, 2023-cü il 1,1 faiz, 2024-cü il 4,1 faiz yüksəlişlə bitib.

1995-ci ildə 11,8 faiz, 2016-cı ildə 3,1 faiz, 2020-ci ildə 4,2 faiz azalma rəsmiləşib.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası
münasibətlərin inkişaf etdirilməsi**

Xəbər verildiyi kimi, bu günlərdə ABŞ-ın dövlət katibi Marko Rubio alında xaç işarəsi ilə "Fox News" televiziya kanalının canlı yayımına qatılıb. Rubio müsahibəsində Ukraynadakı son hadisələr, Yaxın Şərqdə artan böhran və Donald Trampın Konqresə son müraciəti kimi əsas mövzulara toxunub.

Rubionun alında xaç işarəsi olmasının səbəbi müsahibədən bir gün öncə qeyd olunan Kül Çərşənbəsi ilə əlaqələndirilir. Kül Çərşənbəsi xristian katolikləri üçün mühüm gündür. Bu günə inananlar müqəddəs hesab edilən palma budaqlarının külündən hazırlanmış xaç işarəsini alında qəbul edirlər.

Lakin Rubionun bu dini simvolla ekranda görünməsi sosial mediada müxtəlif reaksiyalar doğurub. Bəzi istifadəçilər bunu onun dəyərlərinə və açıq inancına hörmət əlaməti kimi dəyərləndirərək dəstəkləyiblər. Digərləri isə bu addımın siyasi məqsəd daşdığını, hətta Rusiyaya simpatiya və ya "dini müharibə" çağırışı ola biləcəyini iddia ediblər. Bir sosial media istifadəçisi "Bizim valideynlərimiz də uşaq vaxtı pis davranmışdıqda alınıma xaç çəkirdilər" kimi ironik şərh yazıb.

Bu hadisə şəxsi inancın dövlət idarəçiliyi ilə necə kəsişdiyi məsələsini gündəmə gətirərək müxtəlif platformalarda geniş müzakirələrə səbəb olub.

Qeyd edək ki, Tramp administrasiyasının yeni dövrdə dini simvolları ön plana çıxarmağa çalışdığı bildirilir. ABŞ

Prezidenti Ağ Evdə ilk kabinet iclasına da dua ilə başlayıb. Bu maraqlı görüntü də seçki kampaniyası zamanı kameralara düşüb.

Tramp və komandasının aşkar büruzə verilən dini inancı xarici siyasətdə özünü hər hansı şəkildə, tutaq ki, erməni məsələsində Azərbaycanın əleyhinə göstərə bilirmi? Dövlət katibinin alınıdakı xaçın siyasi anlamı varmı, varsa, mesaj kimədir?

Xatırladaq ki, prezident seçilməsi ərəfəsində (24 oktyabr, 2024) Donald Tramp öz sosial media platformasında yazdığı mesajda siyasi rəqibi, vitse-prezident Kamala Harris Qarabağın erməni əhalisinin çıxması ilə bağlı əməli addım atmamaqda günahlandırmışdı. Mesajda Tramp həmçinin bildirmişdi ki, Harris ABŞ prezidenti olacağı təqdirdə dünya boyu xristianlar təhlükəsiz olmayacaq. "120 000 xristian erməni dəhşətli şəkildə təqib olunaraq zorla artsaxdan çıxarıldığı halda Kamala Harris heç nə etmədi", - Tramp yazmışdı və əlavə etmişdi ki, prezident seçilsə, "zorakılıqlara və etnik təmizləməyə" son qoymaq yönündə işləyəcək, Ermənistan və Azərbaycan arasında sülhü bərqərar edəcək.

Din və tolerantlıq

YENİ ÜSAVAT
N 48 (8658) 14 mart 2025

Ağ Evdə din amili...

Ekspertə görə, Trampın əvvəlki komandasında da dini inanclar dövlət maraqlarından önə keçmədi

Yeri gəlmişkən, Tramp bir neçə dəfə qeyd edib ki, o, protestantdır və presviterian (Presbyterian) məzhəbinə mənsubdur. Lakin onun dini ibadətlərə mütəmadi şəkildə qatılması və şəxsi dindarlığı barədə suallar olub. Tramp 2016 və 2020-ci il seçkilərində ABŞ-da güclü olan evangelist xristian elektoratının dəstəyini almaq üçün mühafizəkar mövqelər sərgiləyib (məsələn, aborta qarşı çıxışlar, dini azadlıqların müdafiəsi və s.)

Bəzi tənqidçilər onun dini yalnız siyasi alət kimi istifadə etdiyini bildiriblər. Məsələn, 2020-ci ildə dini kitabı əlində tutaraq kilsənin qarşısında şəkil çəkilməsi çox müzakirə doğurmuşdu. Bundan əlavə, Trampın müsəlmanlara qarşı bəzi sərt açıqlamaları olub. Prezidentliyi dövründə bəzi müsəlman ölkələrə fərmanlar imzalamaq da bu kontekstdə tənqid olunub.

Siyasi şərhçi, dini sahə üzrə mütəxəssis Kənan Rövşənoğlu mövzu ilə bağlı

"Yeni Müsavat"a fikrini bildirib: "Tramp və komandası mühafizəkarlardan ibarətdir. Düzdür, əsasən çoxluq yevangelistlər təşkil edir, amma Rubio kimi inancılı katoliklər də var. Əlbəttə, Amerika azadlıqlar ölkəsidir, orada hər kəsin dini inancını sərbəst yaşamaq hüququ var. O cümlədən dövlət katibinin. Ancaq ABŞ diplomatiyasının birinci şəxsinin alında dini simvolla siyasi tədbirə qatılması belə fərqli reaksiyalara səbəb oldu. Lakin düşünürəm ki, burada qeyri-adi

nə isə yoxdur. Rusiyaya simpatiya iddiasını ciddi hesab etmirəm, çünki Rubio katolikdir, Rusiya isə pravoslav ölkəsidir. Ona qalsa, Avropa ölkələrində katoliklər daha çoxdur. Bunu daha mühafizəkarlığın geri dönüşü kimi yozmaq olar".

Kənan Rövşənoğlu
"Tramp və komandasının aşkar büruzə verilən dini inancı xarici siyasətdə özünü hər hansı şəkildə, tutaq ki, erməni məsələsində Azərbaycanın əleyhinə göstərə bilirmi" sualına da cavab verib: "Zənn etmirəm. Çünki biz görürük ki, hətta İsrail-Fələstin münaqişəsində hansı ki, bu münaqişə ABŞ yevangelistləri üçün həddən artıq həyati əhəmiyyət daşıyır, orda belə siyasi maraqlar dini görüşlərin önünə keçir. Ümumiyyətlə, dini baxışların hətta siyasi maraqların önünə keçdiyi görülməyib. Bu mənada ayrı-ayrı bürokratların dini inancının dövlət maraqlarından qabağa keçəcəyini gözləmirəm, amma əlbəttə, Amerikada güclü erməni lobbisi var və onlar hər zaman Azərbaycan əleyhinə fəaliyyət göstərib. Lakin biz Trampın əvvəlki komandasında da gördük ki, dini inanclar dövlət maraqlarından önə keçmədi".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Şeyxlə görüşən marmonların nümayəndəsi kimdir?

QMİ sədrini "İsa Məsih Son Günlərin Müqəddəsləri Kilsəsi"nin yığıncağında iştirak üçün ABŞ-a dəvət etdilər

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Allahşükür Paşazadə ölkəmizdə səfərdə olan ABŞ-ın "İsa Məsih Son Günlərin Müqəddəsləri Kilsəsi" rəhbərliyinin nümayəndəsi Cak Cerardi və kilsənin Mərkəzi Avropa nümayəndəsi Pol Pikardi qəbul edib.

Cak Cerard Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin simasında kilsə rəhbərliyi adından bütün Azərbaycan müsəlmanlarını müqəddəs Ramazan ayı ilə əlaqədar təbrik etdi və xoş arzularını dilə gətirdi. Amerikalı qonaq Azərbaycana bir daha səfər etməkdən, ölkəmizdə hər zaman kimi səmimiyyət və qonaqpərvərliklə qarşılanmaqdan böyük məmnuniyyət duyduğunu ifadə edib. Şeyxülislam həzrətləri qonaqları "İsa Məsih Son Günlərin Müqəddəsləri Kilsəsi"nin ölkəmizdə qeydiyyatdan keçməsi və Azərbaycanın dinlərarası ailəsinə qoşulması münasibətilə təbrik edib. 2022-ci ildəki Yuta səfərini və orada

kilsənin rəhbərliyi ilə görüşlərini məmnuniyyətlə xatırlayan QMİ sədri "İsa Məsih Son Günlərin Müqəddəsləri Kilsəsi"nin prezidenti Nelsona və kilsə rəhbərliyinə öz salam-dualarını göndərib.

Tərəflər qarşılıqlı əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyini vurğulayaraq ikitərəfli əməkdaşlığın yeni perspektivlərini müzakirə ediblər. Cerard qeyd

edib ki, kilsə rəhbərliyi Şeyxülislam həzrətlərini cari ilin payızında öz ənənəvi ümumi yığıncağında fəxri qonaq qismində görmək arzusundadır və bununla bağlı QMİ sədrinə müvafiq dəvət məktubu ünvanlayacaq. Şeyxülislam həzrətləri bu təşəbbüsə görə öz təşəkkürlərini bildirib.

Görüşdə Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin

icraçı direktoru R.Həsənov və Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin nümayəndəsi A.Cavadov iştirak ediblər.

"İsa Məsihin Son Zamanların Müqəddəsləri Kilsəsi" mormonizmin ən böyük qolu olan dini təşkilatdır. Təşkilat İkinci Böyük Oyanış zamanı (1790-1840) Cozef Smit tərəfindən təsis edilib. Kilsənin baş ofisi ABŞ-ın Yuta ştatının

Solt Leyk Siti şəhərində yerləşir. Onun yığıncaqları (kilisələr və "kiçik kilsələr") və kilsələri dünyanın bir çox ölkəsində mövcuddur.

"İsa Məsihin Son Zamanların Müqəddəsləri Kilsəsi" özünü İsa Məsih tərəfindən şəxsən əsas qoyulmuş və Məsihin Həvarilərinin ölümündən qısa müddət sonra baş vermiş böyük dönüklük nəticəsində yoxa çıxmış erkən xristian kilsəsi hesab edir.

Mormonların ibadət forması protestantları xatırladır. Bu dini mahnıların ifasında daha açıq nəzərə çarpır. Əsas məbədləri Solt Leyk Sidedə yerləşir. Altı qülləli məbəddə Moroniya mələyinin qızıl suyuna salınmış heykəli var.

Onlar protestantlıqdan ayrılmaqla, Tanrının anası, əziz ikona və təberrük məfhumlarından da uzaqlaşılıb. Mormonlara görə, nikahın həm səmavi, həm də dünyəvi forması var. Əgər nikah kahin tərəfindən Allahın evində bağlanıbsa, bu bağlılıq, hətta qəbirdə də qırılmazdır. Mor-

monlar nikaha böyük əhəmiyyət verərək, qadının yalnız əri vasitəsilə xilas ola biləcəyi inamına tapınıbmışlar. Məhz buna görə də cərəyan rəhbəri ərə getməmiş qadınlarla dünyasını dəyişmiş kişilərin nikahını kəsirlər.

Cərəyan banisinin fikrincə, insan əqli inkişaf sayəsində Tanrı səviyyəsinə yüksələ bilər. O bildirirdi ki, Tanrı da insan kimi cismanidir. Lakin insandan fərqli olaraq, o, hər şeyi bilir. Çünki mələklər yerdə baş verən bütün hadisələri vaxtı-vaxtında ona çatdırırlar. Tanrının axirətdə rahatlıq verəcəyi insanlar haqqında müəyyən planı var. Bu insanlar Yer üzərində sevgi təcəssümü olur, "xeyir" və "şər"i öyrənir, ölür və mühakimə olunurlar. Axirətdə isə üç kateqoriyaya bölünürlər: pis insanlar, sadə insanlar, mormonlar.

Mormonlar hesab edirlər ki, vəftiz (xaç suyuna salınma) yalnız səkkiz yaşından sonra icra oluna bilər. Bu, günaqlardan təmizlənmə və kilsə üzvlüyünə qəbul məhiyyəti daşdığından dünyasını dəyişmiş insan da vəftiz oluna bilər. Bunun üçün onun tövcümeyi-halı haqqında ətraflı məlumat olmalıdır.

□ **"Yeni Müsavat"**

ÜSAVAT

Son səhifə

N 48 (8658) 14 mart 2025

Beynin qocalmaması üçün üsullar - alimlərdən tövsiyə

Elm adamları beynin qocalmasının qarşısını almaq və uzun müddət gənc qalmasını təmin etmək üçün yeni üsullar aşkar ediblər. Tədqiqatçılar beyin funksiyalarının yaşla əlaqədar olaraq zəifləməsinə önəlmək üçün bir neçə tədbir təklif edirlər.

Milli.Az xəbər verir ki, bu tədbirlər arasında fiziki və zehni məşqlər, düzgün qidalanma və həyat tərzində dəyişikliklər yer alır.

Zehni məşqlər və yeni bacarıqlar: Beyni aktiv tutmaq üçün müxtəlif fəaliyyətlərə qatılmaq çox önəmlidir. Yeni bir dil öyrənmək, musiqi aləti çalmaq və ya məntiq tapmacaları ilə məşğul olmaq beyin hüceyrələrinin daha uzun müddət sağlam qalmasını təmin edir.

Fiziki aktivlik: Gündəlik fiziki fəaliyyətlər, beyində qan dövranını yaxşılaşdırır və onun yaşlanma prosesini ləngidir. Yürüş, idman və ya yoga kimi hərəkətli beynin uzun müddət işləməsinə dəstək verir.

Sağlam qidalanma: Antioksidantlarla zəngin meyvə və tərəvəzlər, omega-3 yağ turşuları və vitaminlər beynin sağlamlığını qorumağa kömək edir. Yüksək yağlı və şəkərli qidalardan çəkinmək də beynin sağlamlığını qoruyur.

Sosial əlaqələr: Sosial fəaliyyətlər və yaxın əlaqələr, beyin hüceyrələrinin daha yaxşı işləməsinə və yaşlanmanın qarşısını alır. Yoldaşlarla vaxt keçirmək, dostlarla danışmaq beyin stimulu artırır.

Yuxu və stressin idarə edilməsi: Kifayət qədər yuxu beyin hüceyrələrini yeniləyir və onun funksiyalarını qoruyur. Eyni zamanda uzun müddətli stress beyin hüceyrələrinin zədələnməsinə səbəb ola bilər, buna görə də stressin idarə edilməsi çox vacibdir.

Bu üsulların hamısı beynin sağlamlığını qorumağa və onun uzun müddət gənc qalmasını təmin etməyə kömək edir.

Gün ərzində neçə saat televizor izləmək təhlükəsizdir?

Infarkt, insult və aterosklerozdan qorunmaq üçün televizor izləmə müddətini gündə bir saatla məhdudlaşdırmaq lazımdır. Bu qənaətdə Honq Konq Universitetindən olan alimlər gəliblər və araşdırma nəticələri "Journal of the American Heart Association" jurnalında dərc olunub. Ateroskleroz damarların divarlarında yağlı "lövhlərin" əmələ gəlməsi nəticəsində inkişaf edir. Damarların daralması və belə bir "lövhe"nin qopması ürək xəstəlikləri, insult və periferik arteriya xəstəliklərinə yol açır.

2-ci tip şəkərli diabet və ziyyətə televizor izləməklə oturmaq həyat tərzində aterosklerotik ürək-damar xəstəlikləri üçün əsas risk faktorlarıdır. İnsanlar xüsusən də oturmaq vəziyyətində televizor izləməklə çox vaxt keçirirlər. Sağlamlığa zərər vermədən televizor izləməyin nə qədər mümkün olduğunu müəyyənəlmək

üçün alimlər 2-ci tip şəkərli diabetə müxtəlif genetik meyilləri olan 346 916 Böyük Britaniya vətəndaşının iştirakı ilə araşdırma aparıblar. Hər bir könüllü üçün 138 genetik variant əsasında diabetin inkişafı üzrə poligenik risk indeksi hesablanıb.

Araşdırma nəticələri göstərib ki, gündə iki saatdan çox televizor qarşısında vaxt keçirənlər aterosklerotik ürək-damar xəstəliklərindən 12% daha çox əziyyət çəkirlər. Bu təsir, diabetin inkişafı üzrə genetik riskdən asılı olmayaraq müşahidə edilib. Həmçinin müəyyən olunub ki, şəkərli diabetə meyilli olan iştirakçılarda, gündə bir saatdan çox televizora baxmadıqları təqdirdə, aterosklerozun inkişaf riski artmayıb. Alimlər bildiriblər ki, oturma müddətinin azaldılması ictimai sağlamlığın yaxşılaşdırılması üçün mühüm vasitədir. Belə faydalı verdişlər "pis genetikanın" mənfi təsirini neytrallaşdırır.

Hər gün yumurta yeyin, bu xəstəlikdən xilas olun

Elm adamları yumurta ilə bağlı yeni araşdırma aparıb. Bildirilib ki, hər gün 2 ədəd yumurta yemək orqanizm üçün faydalıdır. Yumurtanın qida rasionuna daxil edilməsinin bir çox müsbət təsirləri var. Bədənin xolesterol istehsalını əngəlləyir. Tərkibi Omega 3-lə boldur. Bu da ürək və damar xəstəliklərinin qarşısını alır. Tərkibindəki fosfolipit qaraciyərdəki toksinlərin atılmasına kömək edir. Gündə 2 yumurta yesəniz, kolin adlı maddə orqanizminizdə bol olur. Kolin yaddaşı gücləndirir və xərçəng riskini azaldır. Günlük pəhrizində yumurta olan qadınların süd vəzi xərçəngi riski aşağı olur.

Trump yüzminlərlə bayquşu öldürmək tapşırığı verib - səbəb

ABŞ Prezidenti Donald Trump ölkə ərazisində yüzminlərlə bayquşun öldürülməsi üçün tapşırıq verib. Ağ Ev rəhbərinin sözügedən planı çərçivəsində 30 il ərzində 450 min bayquşun tələf edilməsi nəzərdə tutulur. Planın illik dəyərinin 40 milyon avro olacağı bildirilir. Planın hədəfində Şimali Amerikanın şərqi və qərbi bölgələrində yaşayan və xalq bayquşu da daxil olmaqla, yerli bayquş növləri təhdid edən zolaqlı bayquşlar var. D.Trump administrasiyası zolaqlı bayquşların öldürülməsini ekoloji tarazlıq üçün məcburi addım sayır.

Bunları bilirsinizmi?

- * İnsan sümüyü poladdan möhkəmdir. Belə möhkəmiyə baxmayaraq sümüklərin 31 faizi sudan ibarətdir.
- * İnsan gözü kamera kimi qiymətləndirilsə, 576 meqapiksel olar. Müqayisə üçün deyək ki, ən güclü fotoaparət olan Mamiya DSLR də bu rəqəm 80 meqapikseldir. Ən yüksək rəqəmə malik cihazın qiyməti isə 34 min dollardır.
- * İnsan gözü 10 min rəngi seçə bilir.
- * Əgər insan DNT-ni açmaq mümkün olsa, 16 milyard km-lik zəncir yaranardı. Bu isə Yerdən Plutona və əks istiqamətdə olan məsafə qədərdir.
- * İnsan yaddaşı 1 kvadrillion bit informasiya saxlaya bilər.
- * İnsan ürəyi orta ömrü ərzində 1,5 milyon barrel qan vurur - bu 200 dəmiryol sisternini doldurmağa yetir.
- * İnsan orqanizmi saatda 180 milyon qırmızı qan hüceyrəsi yaradır.
- * Normal hamiləlik 9 ay davam edir. Lakin qeydiyyata alınan ən uzunmüddətli hamiləlik 375 gün, yeni 12,5 ay davam edib.
- * Hamiləlik zamanı ananın hər hansı orqanı zədələnsə, döl bu orqanın bərpası üçün kök hüceyrə ötürür.
- * Bir addım atmaq üçün 200 əzələ işləməlidir.
- * Göbəkə 1458 yeni bakteriya növü aşkarlanıb.
- * Kosmosda astronavtlar 5 sm daha uzun olurlar.
- * Bir hüceyrədə 6 milyard DNT spirali var.
- * İnsan həyatının 1/3 yuxuda keçirir.
- * İnsan iki ay qidasız qala bilər.

Maskın transgender övladı atasını ittiham etdi: "Cinsiyyətini satın alıb"

"Tesla" və "SpaceX"nin sahibi, milyarder İlon Maskın transgender övladı Vivian Cenna Uilson atasını kəskin tənqid edib. Oxu.Az-ın verdiyi məlumata görə, bu barədə o, "Threads" sosial şəbəkəsində paylaşım edib. Vivian atasını süni mayalanma yolu ilə cinsin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsində günahlandırır və bunu "pul əməliyyatı" adlandırır: "Doğuşdan cinsiyyətim pulla alınan bir əmtə idi. Buna görə də uşaqlıqda qadın kimi hiss edəndə və sonra transgender olanda satılan bir məhsula çevrilməyə qarşı çıxdım. Bütün həyatım boyu üsyan etməli olduğum kişilik gözləntisi pul əməliyyatı idi... Lənətə gəlsin, bu necə qanuni ola bilər?"

Qeyd edək ki, əvvəllər Ksavye kimi tanınan Vivian Cenna Uilson 2004-cü ildə İlon Maskın Castin Uilsonla ilk evliliyindən doğulub. Valideynlərinin boşanmasından və Maskın aktrisa Talula Rayli ilə yeni münasibətindən sonra Ksavye atası ilə əlaqəni kəsib. 2022-ci ildə Ksavyenin transgender keçidini tamamladığı, rəsmi olaraq adını və cinsiyyətini dəyişdiyi məlum olub. O, həmçinin bioloji atası ilə heç bir əlaqəsinin olmasını istəmədiyini bildirib. 2023-cü ilin aprelində milyarder yetkinlik yaşına çatmayanlara cinsiyyət dəyişdirməyə icazə verən və ya müvafiq əməliyyatlar aparan insanlar üçün ömürlük həbs cəzasını dəstəkləyib. "Uşağı yetkin olana və müstəqil razılıq verə bilənə qədər sterilizə edən hər bir valideyn, yaxud həkim ömürlük həbsə atılmalıdır", - deyər Mask sosial şəbəkədə yazıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500